

GEMEENTE

Best

Beleidsnota

Wet maatschappelijke ondersteuning

2012-2015

INHOUDSOPGAVE

1.	INLEIDING	3
1.1.	Aanleiding	3
1.2.	Proces.....	3
1.3.	Leeswijzer	4
2.	ONTWIKKELING EN ONTPLOOIING VAN JEUGDIGEN	6
2.1.	Waar gaat het om?.....	6
2.2.	Uitgangspunten voor beleid.....	6
2.3.	Wat willen we bereiken?	7
2.4.	Wat gaan we daarvoor doen?.....	7
3.	ZELFREDZAAMHEID VOLWASSENEN	11
3.1.	Waar gaat het om?.....	11
3.2.	Uitgangspunten voor beleid.....	12
3.3.	Wat willen we bereiken?	12
3.4.	Wat gaan we daarvoor doen?.....	13
4.	MAATSCHAPPELIJKE PARTICIPATIE.....	20
4.1.	Waar gaat het om?.....	20
4.2.	Uitgangspunten voor beleid.....	20
4.3.	Wat willen we bereiken?	20
4.4.	Wat gaan we daarvoor doen?.....	21
5.	MAATSCHAPPELIJKE INZET.....	23
5.1.	Waar gaat het om?.....	23
5.2.	Uitgangspunten voor beleid.....	23
5.3.	Wat willen we bereiken?	24
5.4.	Wat gaan we daarvoor doen?.....	24
6.	LEEFBAARHEID EN SOCIALE SAMENHANG	28
6.1.	Waar gaat het om?.....	28
6.2.	Uitgangspunten voor beleid.....	28
6.3.	Wat willen we bereiken?	29
6.4.	Wat gaan we daarvoor doen?.....	29
7.	VERVOLG	32
7.1.	Hoe gaan we verder?	32
7.2.	Wie betrekken we bij de vorming en evaluatie van ons beleid?.....	32
7.3.	Actielijst	32

1. INLEIDING

1.1. Aanleiding

Sinds 1 januari 2007 is de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) van kracht. De Wmo heeft tot doel om de zelfredzaamheid en participatie van mensen te vergroten. De Wmo kent negen prestatievelen, namelijk:

1. het bevorderen van de sociale samenhang in en leefbaarheid van dorpen, wijken en buurten;
2. op preventie gerichte ondersteuning van jeugdigen met problemen met opgroeien en van ouders met problemen met opvoeden;
3. het geven van informatie, advies en cliëntondersteuning;
4. het ondersteunen van mantelzorgers en vrijwilligers;
5. het bevorderen van de deelname aan het maatschappelijke verkeer en van het zelfstandig functioneren van mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem en van mensen met een psychosociaal probleem;
6. het verlenen van voorzieningen aan mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem en aan mensen met een psychosociaal probleem ten behoeve van het behoud van hun zelfstandig functioneren of hun deelname aan het maatschappelijke verkeer;
7. het bieden van maatschappelijke opvang;
8. het bevorderen van openbare geestelijke gezondheidszorg, met uitzondering van het bieden van psychosociale hulp bij rampen;
9. het bevorderen van verslavingsbeleid.

Gemeenten zijn verplicht om een beleidsplan voor de Wmo vast te stellen, steeds voor een periode van maximaal vier jaar. Voor de uitvoering van de wet heeft de gemeente Best haar eerste beleidsplan bijna doorlopen. Vanaf 2012 is er daarom een nieuw beleidsplan nodig. Nieuw betekent niet dat we al het oude loslaten. Er is de afgelopen jaren al veel bereikt, bijvoorbeeld de oprichting van een Centrum voor Jeugd en Gezin genaamd Beste Betsy en de realisatie van Bestwijzer waar inwoners terecht kunnen voor informatie en advies op het gebied van Wonen, Zorg en Welzijn. Op dit werk bouwen we voort.

Er zijn echter ook veel nieuwe ontwikkelingen, zoals de decentralisatie van taken van de rijksoverheid naar de gemeente met minder middelen en de gevolgen van de vergrijzing die opgevangen moeten worden. Dit vereist onder meer dat we de eigen kracht van inwoners nog meer dan voorheen moeten aanspreken en stimuleren. Door inwoners die dat nodig hebben effectief te ondersteunen kunnen we hun zelfredzaamheid vergroten. In deze nota geven we aan hoe we dat gaan doen.

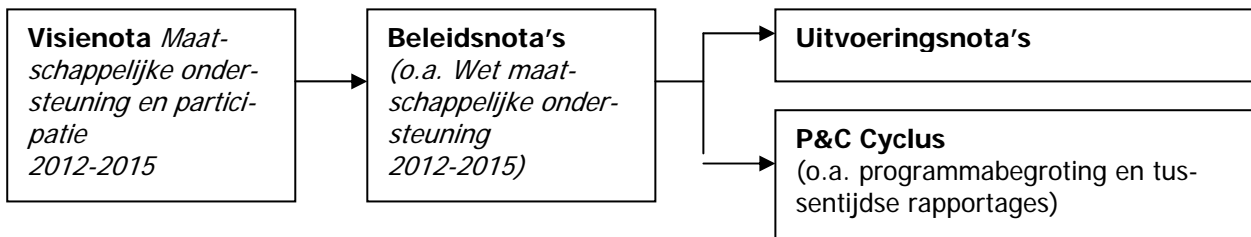
1.2. Proces

Deze nota volgt op de nota *Maatschappelijke ondersteuning en participatie 2012 – 2015*, hierna genoemd visienota, die op 26 september 2011 door de raad is vastgesteld. In die nota is op basis van een visie aangegeven wat de gemeente Best wil bereiken op de thema's:

- Ontwikkeling en ontplooiing van jeugdigen
- Zelfredzaamheid volwassenen
- Maatschappelijke participatie
- Maatschappelijke inzet
- Sociale samenhang en leefbaarheid

De visienota vormt de grondslag voor onder andere deze Wmo nota, maar ook voor nota's op het gebied van Werk en Inkomen, kunst en cultuur (ten dele) en gezondheid. In deze Wmo nota werken we de doelstellingen uit de visienota uit in concrete resultaten en geven we aan wat we in het kader van de Wmo gaan doen om de resultaten bij elk van de thema's te halen. Vervolgens wordt er begin 2012 een implementatie c.q. uitvoeringsnota voor de gehele planperiode geschreven waarbij we de acties die we in dit plan benoe-

men concretiseren. Ook worden de resultaten en de acties uit deze nota gedurende de planperiode jaarlijks verwerkt in de programmabegroting. Dit proces wordt hieronder schematisch weergegeven.

1.3. Leeswijzer

Deze nota is opgebouwd aan de hand van de hierboven genoemde vijf thema's. De volgorde van deze thema's is bewust gekozen. Een goede ontwikkeling en ontplooiing als je jong bent is namelijk nodig om later zelfredzaam te zijn. Zelfredzaamheid is een voorwaarde om mee te doen in de maatschappij en je voor een ander in te kunnen zetten. Tenslotte ontstaat sociale samenhang en leefbaarheid voor een groot gedeelte doordat mensen actief meedoen. Elk thema is opgebouwd aan de hand van vier onderdelen:

1. Waar gaat het om?

Hierbij leggen we uit wat het thema inhoudt en welke taken we hierbij hebben op grond van de Wmo. Per thema wordt er aangegeven welke van de negen hierboven genoemde prestatievelden van toepassing zijn.

2. Uitgangspunten voor beleid

Bij dit onderdeel geven we in het kort weer wat de uitgangspunten zijn die we in de visienota bij het betreffende thema hebben benoemd. Deze uitgangspunten bepalen voor een groot gedeelte wat we willen bereiken, maar vooral ook hoe we dat gaan bereiken (zie onderdeel 4. *Wat gaan we daarvoor doen*). Voor een uitleg van de uitgangspunten verwijzen wij naar de visienota.

3. Wat willen we bereiken?

In de visienota hebben we aangegeven welke maatschappelijke effecten we teweeg willen brengen en welke doelstellingen daarvoor moeten worden vervuld. Bij dit onderdeel werken we de doelstellingen uit de visienota, die relevant zijn voor de Wmo, uit in concrete resultaten. Deze resultaten zijn gebaseerd op gegevens die we kunnen (gaan) meten. Hierbij zijn we afhankelijk van de beschikbaarheid van onderzoeksgegevens; lang niet alle gegevens worden jaarlijks gemeten. We geven aan of we het huidige niveau willen behouden of verbeteren. Dit hangt af van hoe we op dit moment scoren, al dan niet in vergelijking met andere gemeenten, waar we de komende jaren op gaan inzetten en de middelen die we hiervoor hebben. In deze tijden, waarin we moeten bezuinigen op personeel en bedrijfsvoering, is het niet altijd realistisch om te verwachten dat we op punten waar we nu al goed scoren nog betere resultaten gaan behalen en zetten we op die punten daarom in op behoud van het huidige niveau. Aan de andere kant geloven wij er in dat met de acties die we in deze nota benoemen we de eigen kracht van onze inwoners versterken en we inwoners die dat nodig hebben effectief kunnen ondersteunen. Dit verwachten wij daarom ook in bepaalde resultaten terug te zien.

In de programmabegroting gaan we de resultaten jaarlijks nog verder concretiseren door niet alleen aan te geven of we het niveau willen behouden of verbeteren, maar door dit ook uit te drukken in een percentage of aantal. Dit is ook afhankelijk van het budget dat we jaarlijks beschikbaar hebben om uitvoering te geven aan ons beleid. Uit de meicirculaire 2011 blijkt dat de uitkering die we ontvangen voor de uitvoering van de Wmo in 2012 ongeveer gelijk is aan die van 2011. Vanaf 2013 zal de uitkering die we ontvangen stijgen in verband met de decentralisatie van overheidstaken. Bij de overheveling van middelen van het rijk naar de gemeenten voor deze taken wordt echter een doelmatigheidskorting toegepast.

4. Wat gaan we daarvoor doen?

Dit is het belangrijkste onderdeel van deze nota, omdat het richting geeft aan de uitvoering van de Wmo voor de komende vier jaar. We bouwen hierbij voort op wat we de afgelopen jaren gedaan hebben. Veel

gaat er al goed en dit gaan we daarom continueren of doorontwikkelen. Op basis van de nieuwe uitgangspunten is er echter ook veel wat we anders gaan doen, op een nieuwe manier gaan doen of niet meer gaan doen. Voorbeelden hiervan zijn dat het professionele jongerenwerk dat wij subsidiëren zich primair op de doelgroep 12-18 jarigen gaat richten en dat we onze aanpak bij de uitvoering van de Wmo verder gaan kantelen. Alle acties zijn voorzien van een nummer. Voor het overzicht is er achterin de nota een lijst bijgevoegd waarop alle genummerde acties samengevat zijn weergegeven. De nota sluit af met een korte toelichting op het vervolg van deze nota.

2. ONTWIKKELING EN ONTPLOOIING VAN JEUGDIGEN

2.1. Waar gaat het om?

Het ontwikkelingsproces van een kind begint op het moment van conceptie en loopt door tot ver in de adolescentie. Ontwikkeling is per persoon een uniek en voortdurend proces. Kinderen hebben opvoeding nodig omdat hun ontwikkeling zich in grote en fundamentele stappen voltrekt. Bovendien start hun leven met een grote mate van afhankelijkheid, dat gaandeweg overgaat in meer zelfstandig functioneren. Jeugdigen moeten zich ook kunnen ontplooien. Ze krijgen kansen om hun talenten te ontdekken en deze verder uit te kunnen bouwen.

In het kader van deze nota beperken we ons bij dit thema tot onze taken op grond van prestatieveld 2 van de Wmo. Dit betreft de op preventie gerichte ondersteuning van jeugdigen met problemen met opgroeien en van ouders met problemen met opvoeden. Centraal staat het voorkomen van problemen bij jeugdigen bij het opgroeien en van ouders bij het opvoeden. Dit prestatieveld sluit aan op de vijf functies van preventief jeugdbeleid, die op lokaal niveau beschikbaar moeten zijn en voorafgaan aan de (geïndiceerde) jeugdzorg:

1. informatie en advies: het gaat hier om zowel informatie en advies aan ouders en jeugdigen m.b.t. opvoeden en opgroeien als m.b.t. het voorzieningenaanbod in de gemeente;
2. signalering: dit heeft zowel betrekking op het signaleren van vragen die bij jeugdigen en opvoeders leven, als op het signaleren van problemen die betrokkenen zelf wellicht nog niet eerder onderkennen;
3. toeleiding naar het hulpaanbod: nadat een vraag of probleem is gesignaleerd, moet er zo snel mogelijk hulp geboden worden;
4. licht pedagogische hulp: het gaat hierbij om kortdurende, vrij toegankelijke hulp aan gezinnen/jeugdigen op momenten dat de opvoeding dreigt te stagneren;
5. coördinatie van zorg: het betreft het afstemmen en zo mogelijk bundelen van zorg in het geval dat meer hulpsoorten nodig zijn om een jeugdige of gezin te ondersteunen.

Bij de invulling van prestatieveld 2 van de Wmo zijn verder de volgende wettelijke kaders van belang:

- Verdrag inzake de Rechten van het kind;
- Wet op de Jeugdzorg;
- Wet kinderopvang en kwaliteitseisen peuterspeelzaalwerk (Wkcp).

2.2. Uitgangspunten voor beleid

De relevante gemeentelijke uitgangspunten zoals geformuleerd in de nota Maatschappelijke ondersteuning en participatie 2012-2015 zijn leidraad bij de vormgeving van het beleid ten aanzien van opvoed- en opgroei-ondersteuning. Deze uitgangspunten zijn:

- ouders zijn en blijven verantwoordelijk voor de ontwikkeling en ontplooiing van hun kinderen;
- professionals adviseren en ondersteunen vanuit dezelfde positieve opvoedmethodiek;
- het kind staat centraal;
- elke jeugdige is in beeld;
- vroegtijdige signalering en ondersteuning;
- regulier waar mogelijk en speciaal waar nodig;
- hulp en ondersteuning zo veel mogelijk op de vindplaatsen.

2.3. Wat willen we bereiken?

Wij willen het maatschappelijk effect teweeg brengen dat alle Bestse jeugdigen zich optimaal kunnen ontwikkelen en ontplooiën. Meer specifiek, binnen de reikwijdte van prestatieveld 2 van de Wmo, streven wij er naar dat Bestse jeugdigen (-9 maanden tot 24 jaar) zo min mogelijk problemen ervaren bij het opgroeien en ouders bij het opvoeden. We hebben dit hieronder uitgewerkt in concrete doelen en resultaten die we de komende jaren met ons Wmo beleid willen behalen.

Doelstellingen en resultaten

1. Bestse jeugdigen ervaren zo min mogelijk problemen bij het opgroeien.
  - 1.1. Het bereik van de zuigelingen (0 tot 1 jaar) respectievelijk de peuters (van 1 tot 3 jaar en 9 maanden) op het consultatiebureau in Best bedraagt blijft tenminste gelijk aan het huidige niveau van 98% respectievelijk 95%.¹
  - 1.2. Het bereik tijdens de reguliere contactmomenten (groep 2 en 7, klas 2 VO) van de GGD blijft tenminste gelijk aan het huidige niveau van 98%.²
  - 1.3. Het percentage jeugdigen (12 tot en met 17 jaar) dat gebruik maakt van de geïndiceerde jeugdzorg is minder dan 7,5 per 1000 jeugdigen (niveau 1^e kwartaal 2011).³
  - 1.4. Het percentage jeugdigen (12 tot en met 17 jaar) dat recent hulp heeft gezocht bij een of meer hulpverleners is lager dan 37% (niveau 2010).⁴
  - 1.5. In 2013 heeft minimaal 97% van alle kinderen uit groep 1 in Best een voorschoolse voorziening bezocht.⁵
  - 1.6. Het percentage 23 jarigen dat minimaal een startkwalificatie heeft stijgt.⁶
  - 1.7. De leeftijd waarop jongeren hun eerste glas alcohol drinken is voor de jongeren onder de 12 jaar lager dan 7%, voor 12-13 jarigen lager dan 14% en voor 14-15 jarigen lager dan 30% (niveaus 2007).⁷
  - 1.8. Het percentage jongeren (12 t/m 18 jaar) dat recent dronken of aangeschoten is geweest is lager dan 16% (niveau 2007).⁸
2. Ouders ervaren zo min mogelijk problemen bij het opvoeden
  - 2.1. Het percentage ouders dat soms tot vaak problemen ervaart bij de opvoeding van kinderen is lager dan 33% (niveau 2008-2009).⁹

2.4. Wat gaan we daarvoor doen?

Beste Betsy

In het voorjaar van 2010 voldeed Best aan de wettelijke criteria die gesteld worden aan een Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) en in maart 2010 werd Beste Betsy gepresenteerd, het CJG in Best. Een netwerkorganisatie, waarin alle organisaties die zich bezighouden met opgroeien en opvoeden samenwerken. Er is een vast inlooppunt in Bestwijzer, maar ook via alle betrokken organisaties kan een ingang gevonden worden. De gedachte is dat Beste Betsy ook bedoeld is voor "de kleine vragen". De hele insteek is gericht op preventie. Samenwerkingsafspraken werden vastgelegd in een convenant wat door alle organisaties die binnen Beste Betsy participeren is ondertekend. Het geeft richting aan de samenwerking en de basishouding bij het

---

¹ Bron: jaarverslag Zuidzorg

² Bron: jaarverslag GGD

³ Bron: Jeugdbalans

⁴ Bron: Jeugdbalans

⁵ Bron: administratie gemeente

⁶ Bron: RMC, Straks=Nu, nog geen nulmeting

⁷ Bron: gezondheidsmonitor GGD

⁸ Bron: gezondheidsmonitor GGD

⁹ Bron: gezondheidsmonitor GGD

benaderen van vraagstukken rond opgroeien en opvoeden. In het najaar van 2011 wordt aan het college geadviseerd om in formele zin een coördinator aan te stellen voor Beste Betsy, waarbij er op dit moment van wordt uitgegaan dat er met betrekking tot het coördinatorschap voor het Centrum voor Jeugd en Gezin samengewerkt gaat worden met de gemeente Oirschot.

Beste Betsy is een groeimodel; in de volgende jaren blijft het zich op alle genoemde vijf functies van het preventief jeugdbeleid doorontwikkelen (actie 1):

- **Informatie en advies**
We continueren het verstekken van informatie en advies aan ouders, jongeren en professionals via spreekuren, individuele- of groepsvoorlichting, en via het organiseren van thema bijeenkomsten. Beste Betsy is bereikbaar via mail, telefoon en via de website. Er is een website voor ouders. Uiterlijk begin 2012 zal er ook een website voor jongeren in de lucht zijn (actie 1.1.)
- **Signaleren**
Signaleren van problemen gebeurt met name bij de jeugdgezondheidszorg, scholen, jongerenwerk, peuterspeelzalen, kinderopvangcentra en door de politie/boa's. Signalen kunnen besproken worden met collega's of binnen een casusoverleg. De scholen in Best (zowel basis- als voorgezet onderwijs) zijn en blijven verantwoordelijk voor het voorzitterschap van het Zorgadviesteam. In het Zorgadviesteam worden kinderen die in Best en buiten Best naar school gaan besproken.
De gemeenschap rondom kinderen krijgt een steeds belangrijkere taak en draagt bij aan het versterken van de eigen kracht van inwoners. In 2011 is begonnen met de pilot Wij(k) en onze kinderen in Naastenbest met de intentie om initiatieven van buurtbewoners gericht op gezinnen en het opgroeien van kinderen te benutten en te versterken. In 2012 wordt op grond van de uitkomsten van deze pilot en twee pilots in andere plaatsen, besloten of verder zal worden gegaan met dit initiatief en hoe.
Vrijwilligers die een gezin graag ondersteuning willen bieden, kunnen dit via gecoördineerde programma's (Home- en Doorstart) van Humanitas realiseren. In 2011 is met dit aanbod gestart.
In het najaar van 2011 gaan regionaal werkende instellingen een trainingsprogramma volgen, zodat vanuit één opvoedingsmethodiek (Triple P¹⁰) gewerkt gaat worden (actie 1.2.).
- **Toeleiding naar het hulpaanbod**
De hele netwerkorganisatie Beste Betsy streeft ernaar ouders en jongeren als dat nodig is naar hulp toe te leiden. Ouders en kinderen die hulp nodig hebben, maar het zelf niet vragen, gaan we hulp aanbieden (outreaching werken).
Jongeren die 18 worden en niet meer onder de geïndiceerde zorg vallen, krijgen een passend hulpaanbod aangeboden. Uitwerking hiervan vindt plaats in 2012.
De politie heeft al enkele jaren het Jeugd Preventie Programma (JPP) als verwijzingsmogelijkheid om jongeren een hulpaanbod te doen (actie 1.3.).
- **Licht pedagogische hulp**
Een belangrijke plaats binnen Beste Betsy wordt ingenomen door de Licht Pedagogisch Hulpverleners (LPH). LPH is kortdurende advisering en licht pedagogische hulpverlening op momenten dat de opvoeding en/of ontwikkeling van jeugdigen dreigt te stagneren. In januari 2011 heeft het college van burgemeester en wethouders ingestemd met structurele invoering van LPH voor kinderen (en daarbij betrokken volwassenen) van -9 maanden tot 18 jaar. In 2011 wordt LPH opnieuw aanbesteed (actie 1.4.).
- **Coördinatie van zorg**
Sinds 2009 vindt coördinatie van zorg plaats via het signaleringssysteem Zorg voor Jeugd en/of het Zorgadviesteam. Het Zorgadviesteam moet zorg dragen voor één kind, één gezin, één plan.

---

¹⁰ Triple P staat voor positief pedagogisch programma. Triple P is een laagdrempelig, integraal programma met als doel (ernstige) emotionele en gedragsproblemen bij kinderen te voorkomen door het bevorderen van competent ouderschap.

Een goede registratie van de besproken casuïstiek is een essentiële voorwaarde om als ZAT doelmatig en efficiënt te kunnen functioneren in de praktijk (actie 1.5.).

Transitie jeugdzorg

In 2015 worden gemeenten verantwoordelijk voor:

- provinciale jeugdzorg (jeugdreclassering, jeugdbescherming, gespecialiseerde /gesloten jeugdzorg);
- jeugd GGZ;
- zorg aan licht verstandelijk gehandicapte jongeren (LVG).
- Extramurale Begeleiding Jeugd (dit is onderdeel van de decentralisatieafspraken AWBZ en zal vanaf 2013 al overgaan naar gemeenten).

Met de komst van de Centra voor Jeugd en Gezin (in Best: Beste Betsy) is een basis gelegd voor deze Transitie. Er wordt weinig inhoudelijke sturing vanuit de overheid verwacht: in het transitieproces wil de gemeente Best (sub)regionaal gaan samenwerken en de uitvoering zo veel als mogelijk lokaal organiseren. De gemeente Best ziet kansen om de zorg voor jeugd goed in te richten. De uitdaging zit in de complexiteit van de materie: het betreft een zeer diverse doelgroep, navenant uiteenlopend aanbod en verschillende financieringsstromen die worden overgeheveld. De invoering moet zorgvuldig gebeuren omdat het een kwetsbare doelgroep betreft waarbij risico's aanwezig zijn. De gemeenteraad zal in 2012 op de hoogte worden gebracht over hoe we de Transitie gaan vormgeven (actie 2).

Harmonisatie voorschoolse voorzieningen

Bezoek aan voorschoolse voorzieningen zoals een kinderdagverblijf en een peuterspeelzaal, komt de ontwikkeling van een kind ten goede, zowel cognitief, motorisch als sociaal-emotioneel. Omdat kinderen en hun ouders met regelmaat een voorschoolse voorziening bezoeken, worden hier eventuele problemen met betrekking tot opgroeien en opvoeden in een vroegtijdig stadium gesignaleerd en adequaat aangepakt, zo nodig met behulp van inzet door derden.

Met het oog op de ontwikkeling en preventie willen wij dat alle peuters in Best een voorschoolse voorziening bezoeken. Dit stimuleren wij ondermeer door middel van de Bestse overdracht- en verwijzprocedure (BOV) waarin (toeleidings)afspraken zijn vastgelegd tussen het consultatiebureau en de kinderdagverblijven / peuterspeelzalen.

Binnen de voorzieningen moeten kinderen de begeleiding en stimulering krijgen die ze nodig hebben, ongeacht in welke voorziening ze verblijven. Wij zijn van mening dat dit het beste kan wanneer de sterke kanten van opvang in een kinderdagverblijf en opvang in een peuterspeelzaal worden gecombineerd in een geïntegreerde voorschoolse voorziening (zie notitie "Het beste van twee werelden").

Via een zorgvuldig implementatietraject streven wij ernaar dat eind 2016 alle (gesubsidieerde) peuterspeelzaalgroepen, tenminste op locaties waar peuterspeelzaalgroepen en dagopvang onder één dak of in elkaars nabijheid zijn gevestigd, zijn opgegaan in integrale voorschoolse kindcentra. In samenspraak met betrokken partners wordt een plan van aanpak opgesteld, waaraan in 2012 uitvoering wordt gegeven (actie 3).

Jongerenwerk

Uit cijfers van het programmaministerie Jeugd en Gezin blijkt dat het met gemiddeld 85% van de jeugdigen goed gaat. 10% ervaart problemen en 5% ervaart ernstige problemen. Iedere jeugdige is gebaat bij enerzijds een gezonde ontwikkeling en anderzijds ontplooiing van zijn talenten. Het jongerenwerk draagt aan beide aspecten bij.

Wij zijn van mening dat het professionele jongerenwerk zich moet richten op jeugdigen van 12 tot 24 jaar, woonachtig in Best, met daarbij een focus op de jeugdigen van 12 tot 18 jaar (actie 4.1.). Voor de doelgroep 0-12 jaar zijn het consultatiebureau, de kinderopvang, de peuterspeelzaal en het basisonderwijs dé belangrijke vindplaatsen waar problemen van jeugdigen vroegtijdig worden gesignaleerd. Met de overgang naar het voortgezet onderwijs verspreiden jeugdigen zich over diverse scholen binnen en buiten Best en wordt het lastiger om ze allemaal goed in beeld te houden. Het jongerenwerk in Best is dan een belangrijke, aanvullende partner bij het opsporen van risicojongeren, het verstrekken van informatie en advies aan jeugdi-

gen, maar ook in het signaleren van problemen en het toeleiden naar zorg. Op deze wijze vervult het jongerenwerk een wezenlijke rol in het kader van prestatieveld 2 van de Wmo voor de jeugdigen in Best vanaf 12 tot 18 jaar. Gezien de zelfredzaamheid van jongvolwassenen van 18 jaar en ouder achten wij het niet noodzakelijk ook hen structureel in beeld te houden.

Naast deze taken op grond van de Wmo voorziet het jongerenwerk, naast de reguliere sport- en vrijetijdsverenigingen, in een vrijetijdsaanbod voor jeugdigen in Best (actie 4.2.). De leefomgeving van jeugdigen wordt groter naarmate ze ouder worden. Tot 12 jaar begeven jeugdigen zich voornamelijk binnen hun eigen wijk. Vanaf de leeftijd van 16/18 jaar zijn ze zelfstandig genoeg om ook gebruik te maken van vrijetijdsvoorzieningen in de omgeving van Best, bijvoorbeeld in Eindhoven. In de tussenliggende periode kan het jongerenwerk een belangrijke bijdrage leveren aan het vrijetijdsaanbod in Best. Voor wat betreft het verzorgen van een zinvolle vrijetijdsbesteding dient het jongerenwerk zich daarom op alle jeugdigen in de leeftijd van 12 tot 18 jaar te richten. Het vrijetijdsaanbod draagt bij aan de ontplooiing van talenten. Eigen initiatief en participatie van de jeugdige gelden hierbij als uitgangspunten. Het vrijetijdsaanbod vindt plaats in het jongeren centrum, maar ook binnen de wijken.

Naast ontplooiing van talenten vormt het vrijetijdsaanbod tegelijkertijd een kans om jongeren te ontmoeten en zodoende eventuele problemen vroegtijdig te signaleren en aan te pakken. Het jongerenwerk verleent zelf geen hulp, maar uitgangspunt is wel dat ook hier, net zoals binnen de scholen, de zorg zoveel mogelijk in de directe leefomgeving van de jeugdige wordt georganiseerd. De huidige inzet van een jeugdmaatschappelijk werker binnen het team jongerenwerk is hier een goed voorbeeld van. Waar nodig leidt het jongerenwerk de jeugdige toe naar passende zorg.

Buiten dit vrijetijdsaanbod om reageert het team jongerenwerk ook proactief en outreachend op signalen (actie 4.3.). De mate waarin het team jongerenwerk accommodatiegebonden dan wel ambulante opereert is afgestemd op de vraag en dus variabel.

Het jongerenwerk is momenteel organisatorisch versnipperd ondergebracht bij Stichting Jongeren centrum Best en Stichting Welzijn Best-Oirschot. Dit is geen wenselijke situatie. Sinds 2009 is het jongerenwerk als één team gaan werken. Hiermee zijn de eerste stappen in de goede richting gezet. Uit het oogpunt van transparantie, efficiency, slagvaardigheid en integraliteit gaan wij het jongerenwerk vanaf 2013 echter nog maar bij één organisatie inkopen (actie 4.4.). Hierbij maken we gebruik van de methode van beleidsgestuurde contractfinanciering (BCF).

Laat je niet flessen

Het project "Laat je niet flessen" om het alcoholgebruik onder jongeren in Best en de regio terug te dringen loopt nog door tot en met 2013. Acties die voor 2012 en 2013 op het programma staan zijn onder andere het beschikbaar stellen van water, het inrichten van een BOB-hoekje tijdens lokale evenementen en handhaven op leeftijdsgrenzen, doorschenken aan dronken jongeren en openbare dronkenschap. Na afloop van het project in 2013 blijven wij inzetten op het beperken van alcoholgebruik onder jongeren door dit een vast onderdeel van ons (gezondheids/veiligheids) beleid te maken (actie 5).

Jongerenparticipatie

Om jongeren tot volwaardige burgers te laten opgroeien is het van belang dat ze ervaren dat hun mening ertoe doet. Om die reden vinden wij het belangrijk ook binnen het gemeentelijk beleid rekening te houden met de mening van de jeugd. Daarnaast is jongerenparticipatie een middel om beter te weten wat er onder jongeren speelt, de behoefte en problemen van jongeren en kinderen beter in beeld te krijgen en op die manier beleid nog beter en doelmatiger aan te laten sluiten bij de daadwerkelijke participatie. We gaan een plan opstellen om deze jongerenparticipatie vanaf 2012 vorm te geven (actie 6).

3. ZELFREDZAAMHEID VOLWASSENEN

3.1. Waar gaat het om?

Onder zelfredzaamheid verstaan wij het lichamelijke, verstandelijke, geestelijke en financiële vermogen om zelf voorzieningen te treffen die deelname aan het normale maatschappelijke verkeer mogelijk maken.

Zelfredzaamheid is, naast meedoen, een belangrijke term in de Wmo. Op grond van de Wmo hebben wij de wettelijke opdracht om beperkingen die onze inwoners in hun zelfredzaamheid ondervinden te compenseren. De prestatievelden (PV) van de Wmo die vooral van toepassing zijn op de zelfredzaamheid van onze volwassen inwoners en daarom in dit hoofdstuk aan de orde komen zijn:

PV 3: het geven van informatie, advies en cliëntondersteuning:

Wanneer men de regie over het eigen leven wil houden of versterken is het noodzakelijk dat men kan beschikken over correcte informatie op het gebied van wonen, zorg en welzijn en de juiste weg gevonden kan worden in het veld van maatschappelijke ondersteuning. Cliëntondersteuning gaat een stap verder dan informatie en advies en richt zich op mensen die (tijdelijk) verminderd zelfredzaam zijn en voor een vraag of een situatie staan die zodanig complex is dat de betreffende persoon het zelf of met zijn omgeving niet op kan lossen. Het kan informatie en advies, maar vooral ook uitgebreide vraagverheldering en kortdurende en kortcyclische ondersteuning bij keuzes op diverse levensterreinen omvatten.

PV 5: het bevorderen van de deelname aan het maatschappelijk verkeer en van het zelfstandig functioneren van mensen met een beperking of een chronisch psychisch of psychosociaal probleem:

Een voorwaarde voor zelfredzaamheid is een inclusieve samenleving voor alle doelgroepen waaronder mensen met een beperking. Hiermee bedoelen we een samenleving waar iedereen dezelfde rechten en mogelijkheden heeft. Het is belangrijk dat men zich zonder hulp van anderen kan verplaatsen in de woonomgeving en gebruik kan maken van alle normale voorzieningen, activiteiten en openbare faciliteiten.

PV 6: het verlenen van voorzieningen aan mensen met een beperking of chronisch psychisch of psychosociaal probleem ten behoeve van het behouden en het bevorderen van hun zelfstandig functioneren of hun deelname aan het maatschappelijk verkeer.

Ter compensatie van beperkingen die een persoon in zijn zelfredzaamheid en (maatschappelijke participatie ondervindt) worden er voorzieningen getroffen die hem in staat stellen om:

- a. Een huishouden te voeren
- b. Zich te verplaatsen in en om de woning
- c. Zich lokaal te verplaatsen per vervoermiddel
- d. Medemensen te ontmoeten en op basis daarvan sociale verbanden aan te gaan

Met de decentralisatie van de begeleiding uit de AWBZ dienen we inwoners vanaf 2013 daarnaast in staat te stellen om:

- e. Dagelijkse levensverrichtingen uit te voeren, het persoonlijk leven te structureren en daarover regie te voeren.
- In dit hoofdstuk gaat het vooral om de resultaten a, b. en e. De resultaten onder c. en d. komen bij het thema maatschappelijke participatie aan de orde.

PV 7: Het bieden van maatschappelijke opvang

Het gaat bij dit prestatieveld niet alleen om het bieden van onderdak, maar ook om begeleiding, informatie en advies aan inwoners die (tijdelijk) niet in staat zijn om zich op eigen kracht te handhaven in de samenleving en daardoor dakloos (dreigen te) raken. Tevens gaat het hier om beleid ter bestrijding van huiselijk geweld.

PV 8: het bevorderen van openbare geestelijke gezondheidszorg (OGGZ)

Het gaat hierbij vooral om inwoners in een (multi)probleemsituatie. De gemeente heeft een taak in het vroegtijdig signaleren en het beïnvloeden van risicofactoren om maatschappelijke uitval en dakloosheid te voorkomen. Daarnaast is het doel van OGGZ om maatschappelijk herstel van deze kwetsbare mensen te bevorderen in de richting van een zo zelfredzaam mogelijk leven.

PV 9: het bevorderen van verslavingsbeleid

Door een verslaving kunnen inwoners bedreigd worden in hun zelfstandig functioneren. Bij dit prestatieveld gaat het om maatschappelijke zorg gericht op verslaafden (de individuele geneeskundige zorg niet inbegrepen) en preventie van verslavingsproblemen met inbegrip van de bestrijding van overlast door verslaving.

Bij een aantal van de bovengenoemde prestatievelden zijn er raakvlakken met taken die we uitvoeren op grond van de Wet publieke gezondheid (Wpg).

3.2. Uitgangspunten voor beleid

De uitgangspunten die wij in onze nota maatschappelijke ondersteuning en participatie op het gebied van zelfredzaamheid hebben benoemd en daarmee richting geven zijn:

- Eigen verantwoordelijkheid en eigen kracht voorop;
- Het ondersteunen van inwoners is maatwerk;
- Inwoners hebben zelf de regie over hun leven;
- Door preventie wordt erger voorkomen;
- De toegang tot voorzieningen is laagdrempelig;
- Algemeen waar dat kan, specifiek waar nodig.

3.3. Wat willen we bereiken?

We willen het maatschappelijk effect teweeg brengen dat inwoners voldoende toegerust zijn om zelfstandig hun eigen leven vorm en inhoud te geven. Eigen verantwoordelijkheid en eigen kracht staan daarbij voorop. We hebben meer specifieke doelstellingen verwoord die moeten bijdragen aan het realiseren van dit maatschappelijk effect. Hieronder werken we deze doelstellingen uit in concrete resultaten die we de komende jaren met ons Wmo beleid willen behalen.

Doelstellingen en resultaten

1. Inwoners leven niet op straat.
  - 1.1. Alle geregistreerde dak- en thuislozen hebben een passend traject.¹¹
  - 1.2. Met ingang van 2014 is tenminste 60% van de dak- en thuislozen in de regio Eindhoven regulier en duurzaam gehuisvest (norm is de stabiele mix: 3 maanden huisvesting, inkomen en zorg).¹²
  - 1.3. Maximaal 20% van alle dreigende of aangekondigde huisuitzettingen in Best kan niet worden voorkomen.¹³
2. Inwoners ervaren zo min mogelijk vermijdbare gezondheidsproblemen en worden zo min mogelijk in hun gezondheid bedreigd.

Hoewel deze doelstelling vooral door het gezondheidsbeleid verwezenlijkt moet worden, worden er ook vanuit de Wmo prestaties geleverd om bij te dragen aan het behalen van deze doelstelling. Hierbij gaat

---

¹¹ Bron: Landelijke doelstellingen Stedelijk Kompas

¹² Bron: Landelijke doelstellingen Stedelijk Kompas

¹³ Bron: Wordt nog niet gemeten

het met name om de geestelijke gezondheid (PV 8) en verslavingsproblemen (PV 9). Op deze terreinen willen we de komende jaren de volgende resultaten behalen:

- 2.1. Het percentage volwassenen (19 t/m 65 jaar) en ouderen (65+) in Best dat niet voldoet aan de norm van verantwoord alcoholgebruik is lager dan resp. 33% en 41% (niveau 2009-2010).¹⁴
- 2.2. Het percentage volwassenen (19 t/m 65 jaar) in Best dat ooit harddrugs heeft gebruikt bedraagt niet meer dan 5% (niveau 2009-2010).¹⁵
- 2.3. Het percentage volwassenen (19 t/m 65 jaar) en ouderen (65+) uit Best dat een matig of hoog risico op een angststoornis of een depressie heeft bedraagt niet meer dan resp. 33% en 41% (niveau 2009-2010).¹⁶
- 2.4. Het percentage volwassenen (19 t/m 65 jaar) en ouderen (65+) uit Best dat slachtoffer is geweest van huiselijk geweld bedraagt niet meer dan resp. 6% en 1% (niveau 2009-2010).¹⁷
3. Inwoners zijn in staat om zelfstandig te functioneren.
  - 3.1. Het percentage inwoners dat aangeeft nergens (meer) hulp of zorg bij nodig te hebben blijft tenminste gelijk aan 93% (niveau 2009-2010).¹⁸
  - 3.2. Het percentage inwoners dat aangeeft weinig regie over het eigen leven te hebben is lager dan 5% (niveau 2009-2010).¹⁹
  - 3.3. Inwoners beoordelen de hulp bij het huishouden die zij op grond van de Wmo ontvangen met ten minste een 8,0 (niveau 2010).²⁰
  - 3.4. Inwoners beoordelen de Wmo-hulpmiddelen (waaronder rolstoelen en woonvoorzieningen) waar zij gebruik van maken met ten minste een 7,5 (niveau 2010).²¹
4. Inwoners weten de weg te vinden naar (correcte informatie over) ondersteuning als ze dit nodig hebben.
  - 4.1. Het percentage volwassenen (19 t/m 65 jaar) en ouderen (65+) dat informatie wil over één of meerdere Wmo-voorzieningen, maar niet weet waar deze te verkrijgen is, is lager dan resp. 6% en 15% (niveau 2009-2010).²²
  - 4.2. Het rapportcijfer dat inwoners geven voor de procedure bij de aanvraag van Wmo voorzieningen is hoger dan een 7,4 (niveau 2010).²³

3.4. Wat gaan we daarvoor doen?

Hieronder geven we per doelstelling aan waar we de komende jaren op gaan inzetten.

1. Inwoners leven niet op straat

De gemeente Eindhoven vervult, als centrumgemeente die bovenlokale middelen ontvangt, een centrale rol in het bieden van maatschappelijke opvang. Onder regie van Eindhoven werken verschillende instellingen van maatschappelijke zorg en gezondheidszorg samen om opvang, zorg en leefomstandigheden van dak- en thuislozen te verbeteren (Stedelijk Kompas). Waar tot nog toe vooral zorg de centrale plaats ingenomen heeft in de aanpak van dakloosheid, draait het nu in de eerste plaats om wonen en werken. Hiertoe dienen dak- en thuislozen een passend traject te krijgen gericht op begeleid wonen in combinatie met dagbesteding

---

¹⁴ Bron: Gezondheidsmonitor GGD

¹⁵ Bron: Gezondheidsmonitor GGD

¹⁶ Bron: Gezondheidsmonitor GGD

¹⁷ Bron: Gezondheidsmonitor GGD

¹⁸ Bron: Gezondheidsmonitor GGD

¹⁹ Bron: Gezondheidsmonitor GGD

²⁰ Bron: klanttevredenheidsonderzoek Wmo

²¹ Bron: klanttevredenheidsonderzoek Wmo

²² Bron: Gezondheidsmonitor GGD

²³ Bron: klanttevredenheidsonderzoek Wmo

of werk waarbij reguliere en duurzame huisvesting uiteindelijk de uitkomst is. Personen die hierdoor de maatschappelijke opvang kunnen verlaten worden zoveel mogelijk gehuisvest in de gemeente waaruit zij afkomstig zijn. Dit betekent dat wij ook in Best deze personen gaan huisvesten en gaan inzetten op preventie en nazorg (actie 7).

Daarnaast hebben wij een rol in het voorkomen van dak- en thuisloosheid van onze inwoners. Preventie is de beste manier om dakloosheid op te lossen. Hiertoe gaan wij:

- het signaleringsoverleg, waarin complexe problematiek met meerdere partijen besproken wordt, formaliseren, door processen en verantwoordelijkheid vast te leggen en een registratiesysteem aan te leggen (actie 8). Het doel hiervan is dat er adequaat ingegrepen kan worden bij complexe/ernstige problemen en organisaties niet langs elkaar heen werken. Bij de verdere vormgeving van het signaleringsoverleg wordt aansluiting gezocht bij Bestwijzer, meer in het bijzonder bij de werkwijze bij complexe problematiek en de signaalfunctie.
- de uitvoering van schuldhulpverlening opnieuw structureren (actie 9). Ten tijde van het schrijven van deze Wmo nota wordt er ook gewerkt aan een notitie over de uitvoering van schuldhulpverlening in de komende vier jaar. Er is wetgeving in voorbereiding waarmee gemeenten een wettelijke zorgplicht krijgen voor integrale schuldhulpverlening. De notitie zal richting geven aan de uitvoering van schuldhulpverlening voor de komende jaren en schept duidelijkheid over de taken en verantwoordelijkheden van betrokken partijen zoals de gemeente, de Lumensgroep en de Kredietbank Eindhoven.
- in samenwerking met onder andere woningcorporatie Domein en Neos (organisatie voor maatschappelijke opvang en huiselijk geweld) onderzoeken of er kleinschalige maatschappelijke opvang in Best kan worden gerealiseerd waar tijdelijk begeleiding kan worden geboden aan inwoners van Best die dak- of thuisloos dreigen te raken om ze weer op de juiste weg te helpen (actie 10).

2. Inwoners ervaren zo min mogelijk vermijdbare gezondheidsproblemen en worden zo min mogelijk in hun gezondheid bedreigd

Net als bij maatschappelijke opvang, geldt dat de gemeente Eindhoven een centrale rol vervult bij de OGGZ en ambulante verslavingszorg. Het is zaak aan te sluiten bij het beleid van de gemeente Eindhoven en dit te vertalen naar de Beste situatie. Er is een regionale overlegstructuur opgezet over de invulling van de prestatievelden 7,8,9 waarin de gemeente Best participeert en blijft participeren (actie 11). Hierin worden o.a. afspraken gemaakt over:

Collectieve preventie

Met collectieve preventie doelen wij binnen dit thema op preventie die zich richt op de gehele bevolking of een bevolkingsgroep met een verhoogd risico op het terrein van de geestelijke gezondheidszorg en/of verslaving. Elke gemeente ontvangt hiervoor middelen, maar deze zijn beperkt in omvang. Daarom besteden we deze middelen samen met de regiogemeenten. We kopen deze collectieve preventie in bij de GGZe en Novadic-Kentron. Een aandachtspunt voor de komende periode is dat de preventie minder regionaal wordt ingezet, maar lokaal en daardoor ook in Best meer zichtbaar wordt. Bij de inzet van preventie gaat de verantwoordelijkheidsladder die hieronder bij de kanteling wordt uitgelegd, ook een belangrijke rol innemen. Alle treden van de ladder kunnen beschouwd worden als een vorm van preventie. Ook hierbij geldt de eigen verantwoordelijkheid van de cliënt en bieden we alleen hulp aan daar waar de mogelijkheden van de cliënt te kort schieten. Universele en collectieve preventie gaan we meer ombuigen naar inzet op individuele preventie gericht op bevordering van de eigen kracht en participatie (actie 11.1).

Huiselijk geweld

Voor de aanpak van huiselijk geweld draagt de gemeente Best structureel bij aan het steunpunt Huiselijk Geweld. Het steunpunt werkt aan een meersporenaanpak. Hierin wordt hulpverlening in samenhang geboden aan slachtoffers, daders, plegers en overige gezinsleden alsook een gerichte ketenaanpak (preventie, hulpverlening, bescherming en nazorg). Signalen van (dreigingen van) huiselijk geweld worden in Best ook multidisciplinair opgepakt, bijvoorbeeld in het signaleringsoverleg. Als er op een bepaald moment meerdere

signalen van eenzelfde soort geweld zijn, bijvoorbeeld loverboyproblematiek, wordt er een plan van aanpak gemaakt om dit te bestrijden (actie 11.2).

3. Inwoners zijn in staat om zelfstandig te functioneren

De kanteling

We gaan de aanpak bij de uitvoering van de Wmo verder kantelen (actie 12). De kanteling is gebaseerd op twee uitgangspunten:

Uitgangspunt 1: De verantwoordelijkheidsladder

In het verleden is er een te centrale plaats ingeruimd voor door de overheid gefinancierde voorzieningen, waar mensen met beperkingen recht op hebben. De primaire verantwoordelijkheid voor hun zelfredzaamheid en participatie ligt echter niet bij de overheid maar bij deze mensen zelf en bij hun sociale omgeving. Ook bredere maatschappelijke verbanden hebben een verantwoordelijkheid in de zorg voor mensen met een beperking. Pas als inwoners en de maatschappij het samen niet redden komt de overheid in beeld. In eerste instantie kan er dan gebruik gemaakt worden van algemene voorzieningen. Dit zijn voorzieningen waar iedereen, of een bepaalde groep inwoners, gebruik van kan maken, soms met een lichte toets. Voorbeelden hiervan zijn de maaltijdservice, de boodschappendienst of de sociale alarmering. Als deze algemene voorzieningen geen uitkomst bieden komen individuele voorzieningen pas in beeld. Deze voorzieningen zijn speciaal bestemd voor mensen met een beperking en zijn vaak niet in gewone winkels te koop of zijn veel duurder dan vergelijkbare producten voor mensen zonder een beperking. Het voorgaande wordt hieronder gevisualiseerd in de verantwoordelijkheidsladder:

Uitgangspunt 2: Resultaat/maatwerk in plaats van standaard voorzieningen

Om in te spelen op de individuele situatie van de cliënt en bovenstaande verantwoordelijkheidsladder is interactie en maatwerk vereist. De Wmo is geen set van standaardvoorzieningen en van onze inwoners wordt verwacht dat ze niet direct een voorziening aanvragen (claimedrag), maar dat ze zich melden bij de gemeente met een probleem op het gebied van zelfredzaamheid of participatie. We gaan dan samen met de inwoners in gesprek om het probleem in kaart te brengen, het resultaat van de ondersteuning vast te stellen, oplossingen te verkennen en aan de hand van de verantwoordelijkheidsladder vast te stellen. Wat telt is niet of een voorziening wel of niet wordt toegekend, maar of de inwoner geholpen is en zijn probleem is opgelost. Het kan van meerwaarde zijn om het gesprek bij de cliënt thuis te voeren, omdat de cliënt dan meer op zijn gemak is, vrijer praat en er gelijk een indruk van de leefsituatie gekregen wordt. Daarom gaan we bij de keuze tussen een huisbezoek of een gesprek op locatie altijd een afweging maken tussen de tijdsinvestering van een huisbezoek en de meerwaarde ervan voor het in kaart brengen van de situatie.

Wat gaan we doen om deze kanteling (verder) te bewerkstelligen:

- Er komt een nieuwe verordening individuele voorzieningen Wmo gebaseerd op de uitgangspunten van de kanteling (actie 12.1).
- De aanvraagformulieren voor een Wmo-voorziening worden aangepast; hierin komt het probleem centraal te staan en niet de voorziening (actie 12.2).

- Het klantproces binnen Bestwijzer wordt in samenwerking met de partners (verder) ingericht. Dit betekent dat zowel bij het eerste klantcontact (telefonisch of fysiek via de receptie), bij de (centrale) vraagverheldering en bij de aanvragen voor Wmo-voorzieningen van de gemeente zelf binnen Bestwijzer verdergaand gewerkt wordt met de principes van de Kanteling. Dit veronderstelt snelle toeleiding naar de vraagverheldering, goede instrumenten voor vraagverheldering, een goede (kennis van de) Sociale Kaart en een andere werkwijze van betrokken organisaties en medewerkers (actie 12.3).
- Er worden meer algemene voorzieningen ontwikkeld die voor iedereen, of met een lichte toets, toegankelijk zijn. Hierbij gaan we in elk geval een pool voor incidentele rolstoelen en mogelijk scootmobielen opzetten. Inwoners die slechts incidenteel een standaard transferrolstoel nodig hebben kunnen dan bij deze pool terecht en hebben geen individuele voorziening meer nodig. We gaan deze pool in samenhang met de herverdeling van hulpmiddelen uit de AWBZ opzetten, naar verwachting per 1 januari 2013 (actie 12.4). Hierbij verdwijnt de kortdurende uitleen van hulpmiddelen uit de AWBZ en komen alle hulpmiddelen die te maken hebben met zelfredzaamheid in en om de woning naar de Wmo (denk bijvoorbeeld aan krukken en trippelstoelen).
Daarnaast nemen we bij het aflopen van de huidige contracten voor hulp bij het huishouden, op zijn vroegst per 1 januari 2013 en uiterlijk per 1 januari 2015, ook de hulp bij het huishouden onder de loep en onderzoeken we of hier (deels) een algemene voorziening van gemaakt kan worden. Mogelijk kan hierbij ook gebruik gemaakt worden van de inzet van uitkeringsgerechtigden. Bij een nieuwe aanbesteding voor hulp bij het huishouden willen we zo min mogelijk onrust bij de cliënten en op de markt te weeg brengen. Hiertoe gaan we de voor- en nadelen van een bestuurlijke aanbesteding, waarbij er op bestuurlijk niveau afspraken met thuiszorgaanbieders worden gemaakt die vervolgens kunnen inschrijven op een convenant afwegen tegen de voor- en nadelen van de standaard Europese aanbesteding.
- Om ook de financiële eigen kracht van inwoners te benutten vragen wij al voor veel van onze Wmo voorzieningen een eigen bijdrage. Het vermogen is hierbij tot op heden buiten beschouwing gelaten. Inmiddels zijn er al verschillende gemeenten in Nederland die bij dure woningaanpassingen een vermogensdrempel toepassen en ook landelijk wordt er onderzocht of er in de Wmo een vermogenstoets kan worden ingevoerd. Ook wij vinden de vraag gerechtvaardigd of in de woning aanwezig vermogen bij het realiseren van een grote verbouwing, denk hierbij aan een aan- of uitbouw, buiten beschouwing moet blijven. Het is immers algemeen gebruikelijk om overwaarde in een woning aan te wenden voor woningverbetering. Om die reden gaan we onderzoeken welke (wettelijke) mogelijkheden we hebben om bij dure woningaanpassingen een vermogenstoets in te voeren en deze benutten (actie 12.5).
- Omdat de kanteling niet alleen binnen de gemeentelijke organisatie en haar partners, maar ook bij onze inwoners moet plaatsvinden, zullen wij onze inwoners mee moeten nemen in de betekenis van deze nieuwe werkwijze. Om die reden houden wij in 2012 een informatie campagne over de uitgangspunten van de kanteling en blijven we onze inwoners ook hierna hierover informeren (actie 12.6).

Inclusief beleid

Om er voor te zorgen dat inwoners met beperkingen ook van algemene voorzieningen gebruik kunnen maken en hun leefomgeving als toegankelijk beoordelen wordt inclusiviteit een leidend principe bij beleidsontwikkeling (niet alleen op het gebied van de Wmo), het inkopen / subsidiëren van voorzieningen en in de regievoering vanuit de overheid richting de samenleving (actie 13). Hierbij gebruiken we Agenda 22 (de 22 standaardregels van de Verenigde Naties waarmee de rechten van mensen met een beperking gewaarborgd worden) als leidraad.

Met inclusief beleid bedoelen we dat er in alle fasen van de beleidscyclus rekening gehouden wordt met de beperkingen en mogelijkheden van mensen. Het doel is een samenleving waar niemand buiten de boot valt. We gaan alle nieuwe beleidsplannen standaard toetsen op inclusiviteit (actie 13.1) en onze (beleids)medewerkers hierin scholen (actie 13.2). Verder gaan we ons huidige beleid ten aanzien van inkopen, subsidiëren en het verlenen van (evenementen)vergunningen tegen het licht houden en inclusiviteit hier zo nodig als criterium in opnemen (actie 13.3). Bij (nieuw)bouwprojecten blijven we de eis opnemen dat de bouwer (zowel woningcorporaties als particuliere projectontwikkelaars) zich dienen te houden aan de beleidsregels integrale toegankelijkheid en levensloopbestendig bouwen. In de welstandsfase toetsen we de bouwplannen op deze eis (actie 13.4).

Decentralisatie begeleiding

In 2012 bereiden wij de decentralisatie van begeleiding uit de AWBZ naar de Wmo voor (actie 14). Begeleiding is hulp bij het aanbrengen van structuur, het voeren van regie, ondersteuning bij praktische vaardigheden en het bieden van toezicht. Het gaat hierbij zowel om individuele begeleiding als dagbesteding. In 2013 worden wij verantwoordelijk voor nieuwe cliënten en vanaf 2014 voor alle cliënten. Het gaat hier om complexe zorg en ondersteuning voor (relatief) kwetsbare mensen. Hoewel er nog veel onduidelijk is omtrent de decentralisatie, is het wel al bekend dat er geen verzekerde rechten overgaan en dat we minder middelen krijgen dan in de AWBZ beschikbaar zijn. Wij gaan de hierboven omschreven gekantelde werkwijze gebruiken om het efficiency voordeel te behalen, opmerkende dat er ook grenzen zijn aan deze werkwijze bij de doelgroep (met ernstige beperkingen). Uit onderzoek van Radar blijkt wel dat aanbieders van begeleiding vinden dat het anders en beter moet dan het nu gaat onder de AWBZ, dat zij niet "schrikken" van het Wmo denken, dat er bereidheid tot verandering bestaat, dat zij het belang van de focus op resultaten onderschrijven en verwachten dat dit leidt tot enige mate van "ontzorging".

Aangezien er zeer veel activiteiten onder begeleiding en dagbesteding vallen, de doelgroepen die begeleiding ontvangen zeer divers zijn en het aantal aanbieders zeer groot, gaan wij naar verwachting focussen op maatwerk, waarbij veel ruimte aan de Wmo klantmanager wordt gegeven. Daarnaast onderzoeken we of we collectieve arrangementen op wijk- en buurtniveau kunnen aanbieden. Bijkomend voordeel hiervan is dat er bespaard kan worden op vervoerskosten en ook inwoners die geen indicatie voor begeleiding (in de vorm van dagbesteding) hebben maar hier wel bij gebaat zouden kunnen zijn er mogelijk van kunnen profiteren.

Activerend / preventief huisbezoek

Door de vergrijzing stijgt het aantal ouderen, en daarmee ook het aantal kwetsbare ouderen, in Best. Het percentage kwetsbaren neemt toe naarmate de leeftijd toeneemt. Volgens landelijke cijfers van het Sociaal Cultureel Planbureau (SCP) is onder de 75-plussers 38% kwetsbaar en onder de 80-plussers 50%. Met kwetsbaarheid bij ouderen bedoelen we dat men door een opeenstapeling van (kleine) lichamelijke, psychische en sociale tekorten kwetsbaar wordt voor ernstige gezondheidsproblemen die kunnen leiden tot beperkingen in het dagelijkse functioneren. Hoewel wij in eerste instantie uit gaan van de eigen verantwoordelijkheid van mensen, geloven wij ook dat er onder deze ouderen inwoners zijn die niet op tijd aan de bel trekken en geloven wij in de kracht van preventie. Als problemen vroegtijdig gesignaleerd worden kunnen ze vaak door lichte interventies opgeheven worden of voorkomen worden dat ze erger worden. Om die reden blijven we het activerend / preventief huisbezoek bij ouderen boven de 75 jaar inkopen (actie 15). Deze huisbezoeken moeten er op gericht zijn de eigen kracht van deze ouderen (en hun netwerk/mantelzorgers) te versterken.

Laagdrempelige psychosociale hulp

Wij vinden het belangrijk dat inwoners met psychosociale problemen op een laagdrempelige manier terecht kunnen bij het algemeen maatschappelijk werk (AMW). Hoewel het reguliere AMW voor alle inwoners beschikbaar is, vinden wij dat de ondersteuning die het AMW biedt zich vooral moet richten op inwoners die beperkingen in hun zelfredzaamheid ervaren. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om inwoners met een lage sociaaleconomische status, met psychische problematiek, met schuldenproblematiek of zorgmijders. Voor zelfredzame inwoners die tijdelijk problemen ervaren bijvoorbeeld door relaties, stress of werkdruk zijn er voorliggende voorzieningen, zoals de psycholoog. Het AMW heeft een taak om deze personen door te verwijzen. Hierover maken we afspraken met het AMW (actie 16).

Nazorg ex-gedetineerden

Ex-gedetineerden die terugkeren in de maatschappij hebben vaak problemen met huisvesting, inkomen en schulden, wat er aan kan bijdragen dat zij opnieuw de fout in gaan. Om dit zoveel mogelijk te voorkomen hebben we een wettelijke plicht om ex-gedetineerden nazorg te bieden. Om deze nazorg zo goed mogelijk vorm te geven is regionale coördinatie gewenst. In de vorm van een pilot is dit tijdelijk gestart met rijks gelden. Om dit door te zetten is besluitvorming nodig van de regiogemeenten omtrent formele aansluiting bij het Veiligheidshuis regio Eindhoven. Verder dient in beleidsregels te worden vastgesteld hoe de nazorg aan ex-gedetineerden die terugkeren in Best wordt vormgegeven en met welke voorrangregels dit gepaard gaat (actie 17).

4. Inwoners weten de weg te vinden naar (correcte informatie over) ondersteuning als ze dit nodig hebben

Verdere ontwikkeling Bestwijzer

Bestwijzer bestaat nog relatief kort en is nog steeds een organisatie in opbouw met ambities voor de korte maar ook voor de lange termijn. De condities zijn aanwezig om Bestwijzer verder uit te bouwen en te optimaliseren (actie 18). In samenwerking met de ketenpartners van Bestwijzer is een businessplan opgesteld, dat vorm geeft aan de verdere inhoudelijke en organisatorische ontwikkeling van Bestwijzer. Belangrijke punten voor de komende jaren met betrekking tot de Wmo dienstverlening van de gemeente zijn:

- **Verbreding van de dienstverlening;**
Voor wat betreft de gemeentelijke dienstverlening binnen Bestwijzer wordt (in samenhang met de vorming van een Klant Contact Centrum) onderzocht of het mogelijk is om de gemeentelijke dienstverlening op het gebied van werk en inkomen bij Bestwijzer onder te brengen en toe te werken naar één integrale intake waarbij aandacht is voor beide disciplines (actie 18.1). Veel klantvragen in Bestwijzer hebben namelijk een inkomens- en/of werkcomponent. Het fysiek bij elkaar brengen van beide disciplines kan de dienstverlening verbeteren. Zolang er nog geen besluitvorming is over het fysiek onderbrengen van de gemeentelijke dienstverlening op het gebied van werk en inkomen bij Bestwijzer, gaan we de dienstverlening verbeteren door beide disciplines (beter) op de hoogte te brengen van elkaars werkzaamheden en te onderzoeken of er cliënten van Sociale Zaken zijn die “beter” geholpen kunnen worden bij Bestwijzer. Hierbij valt te denken aan inwoners boven de 65 jaar die Bijzondere Bijstand aanvragen of, met het oog op de decentralisatie van begeleiding, uitkeringsgerechtigden met een indicatie voor dagbesteding waarbij er geen uitzicht op regulier werk is.
- Het vergroten van de naamsbekendheid (actie 18.2);
- Verdere vormgeving en uitbouw van het gezamenlijke klantproces, waarbij zoveel mogelijk recht wordt gedaan aan de principes van de Kanteling (actie 18.3).

Het samenwerkingsverband, vertegenwoordigd in de Regiegroep Bestwijzer, is in de praktijk verantwoordelijk voor de verdere ontwikkeling van Bestwijzer.

Cliëntondersteuning

De kern van de aanpak volgens de kanteling is dat de persoonlijke situatie van de hulpvrager centraal staat, met als gevolg dat vanuit meerdere levensdomeinen (ook arbeid, onderwijs, wonen, zorg etc.) en over de grenzen van stelsels heen gekeken wordt naar oplossingen. Bij deze werkwijze wordt de cliëntondersteuning meer in het primaire proces geïntegreerd en niet meer via aparte organisaties zoals MEE. Gelet hierop en uit het oogpunt van een integrale benadering van de hulpvraag is de staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) voornemens om de zeggenschap van gemeenten over de capaciteit, deskundigheid en middelen van MEE gefaseerd te vergroten. Gemeenten krijgen hiermee, meer dan voorheen, de regie op cliëntondersteuning en kunnen ervoor zorgen dat deze ondersteuning aansluit op de (andere) lokale voorzieningen. Het “loket” Bestwijzer wordt daarmee niet alleen de centrale toegang voor tal van voorzieningen, maar ook voor de daarmee samenhangende cliëntondersteuning op het gebied van wonen, zorg en welzijn. De staatssecretaris legt in dit verband ook een relatie met de overheveling van extramurale begeleiding naar de Wmo; deze begeleiding is immers voor een deel ook aan te merken als cliëntondersteuning.

Gemeenten moeten in het kader van de nieuwe taken die voortvloeien uit de overheveling van de AWBZ-functie begeleiding expertise opbouwen, met name met betrekking tot de doelgroep verstandelijk gehandicapten. MEE beschikt over deze deskundigheid. Ook dit gegeven pleit voor het geleidelijk inbouwen van de ondersteuning van MEE in het primaire proces.

Het Ministerie wil in 2011 de visie op cliëntondersteuning met belanghebbende organisaties verder verkennen en uitwerken. Op dat moment wordt ook pas duidelijk wat de consequenties zijn voor onze gemeente. Tot die tijd wordt de huidige werkwijze met betrekking tot MEE gehandhaafd. Dit houdt in dat wij met betrekking tot de cliëntondersteuning jaarlijks (inhoudelijke) samenwerkingsafspraken met MEE maken en evalueren (actie 19).

Clïëntondersteuning beperkt zich overigens niet tot de inzet door MEE. Ook organisaties op het gebied van ouderenadvisering, het Maatschappelijk Werk, Welzijn Best-Oirschot, de GGZ en overige organisaties bieden dergelijke ondersteuning. Zodra er meer duidelijkheid is over eventuele overheveling van middelen voor de cliëntondersteuning, gaan wij het huidige lokale ondersteuningsaanbod in beeld brengen en meer specifiek (deel)beleid met betrekking tot cliëntondersteuning ontwikkelen. Hierbij besteden we extra aandacht aan inwoners die op meerdere gebieden ernstige problemen hebben, zoals met huisvesting, lichamelijke en psychische gezondheid, schulden en opvoeding van kinderen. Deze inwoners hebben te maken met meerdere instanties en hulpverleners en worden geholpen op basis van verschillende regelingen. Om het ondersteuningsaanbod voor deze inwoners zo effectief mogelijk te organiseren gaan we de mogelijkheid onderzoeken om te werken met casemanagers die het centrale aanspreekpunt voor deze cliënten vormen en de regie voeren over de ondersteuning die aan hen wordt geboden.

Vereenvoudiging van de toegang tot informatie en ondersteuning

Regelhulp

Cliënten kunnen zelfstandig of met hulp van hun omgeving gebruik maken van de informatie via de website regelhulp.nl. Dit is een initiatief van de ministeries van VWS en Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW). Regelhulp wil het voor mensen met een beperking en ouderen, die op zoek zijn naar zorg of ondersteuning, makkelijker maken om de weg te vinden naar de dienstverlening van de overheid en oplossingen te realiseren. Regelhulp is al voor onze gemeente beschikbaar. Wij willen dit middel echter breder onder de aandacht brengen bij de inwoners en maatschappelijke organisaties zelf en de informatie over voorzieningen meer toespitsen op de lokale situatie (actie 20).

Sociale Kaart

Best beschikt sinds 2010 ook over een digitale Sociale Kaart. Deze kaart helpt inwoners en organisaties adressen en informatie te vinden van lokale, regionale en landelijke organisaties op het gebied van wonen, zorg en welzijn. Wij willen dit middel nog beter laten aansluiten bij de lokale situatie en behoeften en breder onder de aandacht brengen (actie 21).

Nieuwe digitale media en domotica

Wij gaan onderzoeken of er ook gebruik kan worden gemaakt van andere middelen op het gebied van digitale media en domotica die inwoners helpen bij het zoeken en vinden van de juiste informatie c.q. snel toeleiden naar ondersteuning (actie 22). Hierbij valt bijvoorbeeld te denken aan een digitaal netwerk waar vraag en aanbod van ondersteuning door inwoners bij elkaar gebracht kan worden. Ook zijn er ontwikkelingen gaande op het gebied van ICT-toepassingen (domotica) die inwoners kunnen ondersteunen bij het zelfstandig thuis wonen. Wij gaan de mogelijkheden van deze ontwikkelingen voor onze Wmo dienstverlening samen met de regiogemeenten verkennen.

Samenwerking met zorgverzekeraars

Inwoners die zorg en ondersteuning nodig hebben krijgen te maken met de gemeente (Wmo/Wpg) of de zorgverzekeraar (Zvw²⁴/AWBZ²⁵). Deze regelingen staan niet geheel los van elkaar en taken en verantwoordelijkheden komen steeds dichter bij elkaar te liggen. Zo kunnen mensen door ondersteuning op basis van de Wmo langer thuis wonen waardoor er een minder groot beroep op dure intramurale (AWBZ) zorg wordt gedaan en worden er taken overgeheveld vanuit de AWBZ naar de Wmo. Samenwerking met zorgverzekeraars ligt daarom ook steeds meer voor de hand. Samen met regiogemeenten gaan wij bekijken hoe deze samenwerking vorm gegeven kan worden. Binnen het SRE zijn er op het moment van het schrijven van deze nota plannen om een pilot te starten op het gebied van samenwerking met zorgverzekeraars. Indien mogelijk nemen wij hieraan deel (actie 23).

---

²⁴ ZVW = Zorgverzekeringswet

²⁵ AWBZ = Algemene Wet Bijzonder Ziektekosten

4. MAATSCHAPPELIJKE PARTICIPATIE

4.1. Waar gaat het om?

Maatschappelijke participatie gaat over meedoen in de maatschappij. Meedoen is het maatschappelijke doel van de Wmo. De wet moet ervoor zorgen dat mensen zo lang mogelijk mee kunnen doen in de samenleving, al of niet geholpen door vrienden, familie of bekenden. En als dat niet kan is er ondersteuning vanuit de gemeente en maatschappelijke organisaties.

In dit hoofdstuk ligt het accent op het bevorderen van de deelname aan het maatschappelijk verkeer van mensen met een beperking of chronisch psychisch of psychosociaal probleem. Hierbij kan gedacht worden aan andere mensen ontmoeten, een hobby uitoefenen, de kerk bezoeken of naar het theater gaan. Het gaat in dit hoofdstuk niet om mensen die zich actief inzetten voor een ander, dat komt bij het thema maatschappelijke inzet aan bod.

Er zijn twee prestatievelden binnen de Wmo die direct van toepassing zijn op het thema maatschappelijke participatie:

PV 5: het bevorderen van de deelname aan het maatschappelijk verkeer en van het zelfstandig functioneren van mensen met een beperking of een chronisch psychisch of psychosociaal probleem:

Hierbij gaat het om algemene maatregelen die, zonder dat men zich tot de gemeente moet wenden, de deelname aan het maatschappelijk verkeer van mensen met een beperking makkelijker maakt. Het doel is een inclusieve samenleving, waar ook in het vorige hoofdstuk over gesproken is.

PV 6: het verlenen van voorzieningen aan mensen met een beperking of chronisch psychisch of psychosociaal probleem ten behoeve van het behouden en het bevorderen van hun zelfstandig functioneren of hun deelname aan het maatschappelijk verkeer.

In dit hoofdstuk richten we ons met name op de voorzieningen die inwoners in staat stellen om:

- zich lokaal te verplaatsen per vervoersmiddel;
- medemensen te ontmoeten en op basis daarvan sociale verbanden aan te gaan.

4.2. Uitgangspunten voor beleid

De uitgangspunten die wij in onze nota maatschappelijke ondersteuning en participatie benoemd hebben en die van toepassing zijn op deze Wmo nota zijn:

- Inwoners zijn in eerste instantie zelf verantwoordelijk om deel te nemen aan maatschappelijke activiteiten, mee te doen, de taal te leren, werk te zoeken, te bewegen en te recreëren;
- Inwoners die graag willen participeren maar dit niet kunnen op eigen kracht, financieel of anderszins, bijvoorbeeld door beperkingen, hebben recht op steun bij het regelen of mogelijk maken van de participatie.

4.3. Wat willen we bereiken?

Het maatschappelijke effect dat we teweeg willen brengen is dat inwoners actief deelnemen aan het maatschappelijk verkeer. We gaan hierbij uit van de visie dat iedereen mee moet doen en mee moet kunnen doen.

Hieronder geven wij aan welk doel wij ons zelf hierbij de komende jaren stellen en welke concrete resultaten wij op het gebied van de Wmo willen behalen.

Doelstellingen en resultaten

1. Inwoners kunnen zelfstandig deelnemen aan activiteiten en kunnen participeren in de samenleving.
  - 1.1. Het percentage (zeer) ernstig eenzame volwassenen (19 t/m 65 jaar) en oudere (65+) inwoners is lager dan resp. 5% en 8% (niveau 2009-2010).²⁶
  - 1.2. Het percentage inwoners met een Wmo-voorziening dat aangeeft dat de voorziening bijdraagt aan het meedoen in de maatschappij is hoger dan 68% (niveau 2010).²⁷
  - 1.3. Het rapportcijfer voor Wmo-hulpmiddelen (waaronder vervoervoorzieningen, niet zijnde het gebruik van het collectief vervoer) waar inwoners gebruik van maken bedraagt ten minste een 7,5 (niveau 2010).²⁸
  - 1.4. Het rapportcijfer voor het collectief vervoer (Taxbus) waar inwoners op grond van de Wmo gebruik van maken is hoger dan een 6,0 (niveau 2010).²⁹

4.4. Wat gaan we daarvoor doen?

Inclusief beleid

Zoals omschreven in het vorige hoofdstuk wordt inclusiviteit een leidend principe bij beleidsontwikkeling. Meer specifiek met betrekking tot dit thema geldt dat we zoveel mogelijk gaan stimuleren dat inwoners met een beperking voor hun vrijetijdsbesteding terecht kunnen bij "gewone" sport- en vrijetijdsverenigingen en openbare evenementen en activiteiten ook echt toegankelijk zijn voor alle inwoners, dus ook voor inwoners met een beperking. Dit gaan we doen door inclusiviteit als voorwaarde op te nemen bij het toekennen van subsidies en bij het verstrekken van vergunningen voor (openbare) evenementen (actie 24). Hoewel het niet voor elke sport- of vrijetijdsvereniging haalbaar zal zijn om een aanbod te hebben voor inwoners met een beperking, zal de gemeente hen vragen om in gezamenlijkheid met andere verenigingen een aanbod te ontwikkelen als daar behoefte aan is. Daarnaast gaan we inclusief beleid promoten bij de horeca en middenstand van Best (actie 25).

Vervoer

Om te participeren is het noodzakelijk dat inwoners zich zelfstandig kunnen verplaatsen. Als iemand door zijn beperkingen geen gebruik kan maken van de reguliere vervoersmogelijkheden, zoals een fiets, brommer auto of het openbaar vervoer, dan komt de gemeente in beeld. Ook hierbij geldt dat we maatwerk gaan leveren in plaats van standaard voorzieningen verstrekken (actie 26). We gaan meer kijken naar de behoefte van de cliënt die een vervoersprobleem heeft: waar wil betrokkene heen en wat moet misschien meegenomen worden. Dit kan ook betekenen dat het verstrekken van een persoonsgebonden budget (pgb) vaker de oplossing is. Bijvoorbeeld: iemand zou in aanmerking komen voor een scootmobiel in combinatie met gebruik van het collectief vraagafhankelijk vervoer (cvv/Taxbus), maar vindt dit gezien zijn gezinssituatie niet praktisch. Dan kan een pgb gebaseerd op de scootmobiel en het cvv verstrekt worden voor de aanschaf van bijvoorbeeld een brommobiel. De extra kosten van deze oplossing zijn dan wel voor de cliënt zelf. De nieuwe verordening individuele voorzieningen Wmo passen we hierop aan.

Daarnaast vinden we dat we op basis van het principe van inclusiviteit, inwoners niet meer op basis van hun inkomen kunnen uitsluiten van het gebruik van het cvv als zij hier op basis van hun beperkingen wel voor in aanmerkingen zouden komen. Uitgaande van de (financiële) eigen kracht van mensen vinden we dat inwoners met een hoog inkomen wel meer mogen betalen voor het gebruik van het cvv. De verordening wordt daarom ook op dit punt aangepast en in 2012 gaan we dit verder uitwerken (actie 27).

---

²⁶ Bron: gezondheidsmonitor GGD

²⁷ Bron: klanttevredenheidsonderzoek Wmo

²⁸ Bron: klanttevredenheidsonderzoek Wmo

²⁹ Bron: klanttevredenheidsonderzoek Wmo

Vrijtijdsbesteding/Sport

Hoewel we zoveel mogelijk willen bevorderen dat inwoners met een beperking voor hun vrijetijdsbesteding en/of sport terecht kunnen bij "gewone" lokale verenigingen, realiseren we ons dat we in Best niet voor iedereen een aanbod kunnen creëren. Bijvoorbeeld omdat er te weinig kandidaten zijn om een team op te richten. Het kan daarom niet altijd voorkomen worden dat er inwoners zijn die vanwege hun beperking voor hun vrijetijdsbesteding naar een andere plaats moeten. Daarnaast zijn er inwoners die een hulpmiddel nodig hebben om hun hobby uit te oefenen. Om ervoor te zorgen dat ook deze inwoners hun sport/hobby kunnen uitoefenen gaan we hen in het individuele geval compenseren, bijvoorbeeld door tegemoet te komen in de vervoerskosten of in de aanschaf van een sportrolstoel of een andere sportvoorziening. Dit wordt meegenomen in de nieuwe Wmo verordening (actie 28).

Lokale initiatieven

Het succes van de Wmo is voor een groot deel afhankelijk van de aanwezigheid van een bloeiende "civil society". Hiermee wordt bedoeld dat mensen, vrijwillig en zonder bemoeienis van de overheid, zich samen sterk maken om maatschappelijke kwesties of situaties in de omgeving te veranderen. In Best hebben we hier de afgelopen jaren al succesvolle voorbeelden van gezien. Zoals het project Avondje Uit waarbij vrijwilligers op stap gaan met mensen die alleen zijn of een beperking of een vervoersprobleem hebben, de Algemene Hulpdienst waar mensen met een beperking kunnen aankloppen voor bijvoorbeeld persoonlijk vervoer of meer recent de oprichting van de scootmobielclub Best on Wheels die tochten organiseert voor mensen met een scootmobiel. Dit soort initiatieven zijn voor de gemeente Best van grote waarde. Enerzijds omdat het ervoor zorgt dat meer mensen in Best kunnen meedoen en anderzijds ook omdat het de aanspraak op individuele Wmo-voorzieningen kan verminderen. Dit soort initiatieven, die bijdragen aan de zelfredzaamheid en participatie van onze inwoners, gaan wij daarom zoveel mogelijk aanmoedigen en faciliteren (actie 29). Niet door de organisatie of financiering ervan over te nemen, maar door eventuele belemmeringen weg te nemen en praktische ondersteuning te bieden. Hierbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan het overdragen van kennis of hulp bij het bereiken van de doelgroep. Net als bij de individuele ondersteuning gaan wij in eerste instantie uit van de eigen kracht van deze initiatieven, en komt de overheid pas in tweede instantie in beeld. Dit geldt ook voor de financiering van deze initiatieven. Hiervoor dient men eerst zelf op zoek te gaan naar financiële bronnen, bijvoorbeeld door een eigen bijdrage van de gebruikers te vragen of op zoek te gaan naar sponsors. Pas als dit niet toereikend is, beoordelen we per situatie of de gemeente financieel kan bijdragen aan het opzetten van een initiatief. Het budget hiervoor (het Welzijnsfonds) is echter beperkt. Daarnaast kunnen inwoners die willen deelnemen aan dit soort activiteiten, maar hiervoor onvoldoende financiële middelen hebben, in aanmerking komen voor een bijdrage van de gemeente.

Wederkerigheid

Aan inwoners die zich met een probleem melden bij de gemeente en om ondersteuning vragen gaan wij vragen of zij mogelijk zelf ook iets voor iemand anders zouden kunnen en willen betekenen. Niet alleen uit het principe van voor wat hoort wat maar vooral ook vanuit de gedachte dat "iedereen iets kan", omdat participeren gelukkig maakt en om eenzaamheid te verminderen. Het principe van wederkerigheid geldt niet alleen voor inwoners die ondersteuning op het gebied van de Wmo vragen, maar zeer zeker ook voor inwoners die een uitkering vragen. In het kader van de aanstaande wetswijzigingen op het gebied van werk en inkomen, worden inwoners die een uitkering vragen niet alleen verplicht om algemeen geaccepteerde arbeid te aanvaarden, maar ook om naar vermogen een tegenprestatie te verrichten. Dit betekent dat uitkeringsgerechtigden maatschappelijke diensten kunnen leveren, bijvoorbeeld door te helpen in een buurthuis of de tuin te doen bij iemand die slecht ter been is. Hierin kan ook het steunpunt vrijwilligerswerk een rol spelen. Een interessante optie is ook om te onderzoeken of met de inzet van uitkeringsgerechtigden van (een deel van) de hulp bij het huishouden een algemene voorziening gemaakt kan worden, bijvoorbeeld door een was- en strijkservice op te zetten. Dit zou mogelijk ondergebracht kunnen worden bij de WSD en stichting De Omslag. We gaan een plan opstellen om deze verbinding tussen de Wmo en de WWB verder uit te werken (actie 30).

5. MAATSCHAPPELIJKE INZET

5.1. Waar gaat het om?

Met maatschappelijke inzet wordt bedoeld dat mensen zich actief inzetten voor (onbetaalde) hulp en zorg aan anderen en de sociale omgeving. Hierbij zijn twee groepen te onderscheiden, namelijk de mantelzorgers en de vrijwilligers. *Prestatieveld 4* van de Wmo geeft ons de taak om mantelzorgers en vrijwilligers te ondersteunen. Voor de overzichtelijkheid van de prestatievelden en het feit dat de overeenkomst gelegen is in de inzet voor de naasten zijn mantelzorg en vrijwilligerswerk in één prestatieveld benoemd. Er zijn echter duidelijke verschillen in de soort inzet en de motivatie om het te gaan doen. We geven hieronder voor beide groepen daarom apart aan waar het om gaat.

Mantelzorg

Mantelzorgers zorgen langdurig en onbetaald voor een chronisch zieke, gehandicapte of hulpbehoevende partner, ouder, kind, of ander familielid, vriend of kennis. Mantelzorgers zijn geen beroepsmatige zorgverleners maar geven zorg omdat zij een persoonlijke band hebben met degene voor wie ze zorgen. Bij het bieden van mantelzorg gaat het om iets extra's dat qua duur en qua intensiteit de normale zorg, bijvoorbeeld voor het opvoeden van een gezond kind, overstijgt. Vaak is er, in tegenstelling tot "normale" situaties in het huishouden, sprake van een situatie die gekenmerkt wordt door het in de knel komen van maatschappelijke verplichtingen en persoonlijke voorkeuren.

Vrijwilligerswerk

Vrijwilligerswerk is volgens de gangbare definitie werk dat in enig georganiseerd verband, onverplicht en onbetaald wordt verricht ten behoeve van anderen of de samenleving. Er is veel discussie over deze definitie, bijvoorbeeld over de vraag wat enig georganiseerd verband is, of het altijd onverplicht is (denk bijvoorbeeld aan de maatschappelijke stage of sociale re-integratie) en of mensen het altijd voor anderen doen of eigenlijk voor zichzelf. Wat in elk geval vast staat is dat vrijwilligers een onmisbaar onderdeel van de "civil society" vormen.

Een bijzondere vorm van vrijwilligerswerk is de maatschappelijke stage. Maatschappelijke stage houdt in dat jongeren in het voortgezet onderwijs minimaal 30 uur vrijwilligerswerk doen als onderdeel van hun schoolcarrière. Op deze manier leren ze hun directe omgeving op een andere manier kennen en leveren ze een actieve bijdrage aan de samenleving. Voor alle leerlingen die vanaf het schooljaar 2011-2012 in het voortgezet onderwijs starten is de maatschappelijke stage verplicht, maar de afgelopen jaren is hier in Best al geruime ervaring mee opgedaan. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor het invullen van de makelaarsfunctie voor vrijwilligerswerk én maatschappelijke stages. De maatschappelijke makelaar heeft de taak om te zorgen voor een passend aanbod voor leerlingen die een maatschappelijke stage lopen, vrijwilligersorganisaties die een stageplek bieden te ondersteunen en te bevorderen dat de maatschappelijke stageleerling van nu de vrijwilliger van de toekomst wordt.

5.2. Uitgangspunten voor beleid

De uitgangspunten die wij in onze nota maatschappelijke ondersteuning en participatie op het gebied van mantelzorg hebben geformuleerd zijn:

- Mantelzorgers zijn het beste geholpen door maatwerk te verrichten op het moment dat zij behoefte hebben aan ondersteuning;
- Door vragen en problemen van mantelzorgers tijdig te signaleren en doordat mantelzorgers weten waar zij naartoe kunnen met hun (ondersteunings)vraag kan overbelasting voorkomen worden;
- Problemen van mantelzorgers moeten opgelost worden waar ze zich afspelen;
- Het moet mantelzorgers zo makkelijk mogelijk gemaakt worden om hun zorgtaak uit te voeren.

Op het gebied van vrijwilligerswerk hanteren wij de volgende uitgangspunten voor beleid:

- De gemeente moet vrijwilligerswerk stimuleren en faciliteren, maar niet creëren;
- Vrijwilligerswerk is een middel om te participeren.

5.3. Wat willen we bereiken?

Het maatschappelijk effect dat we teweeg willen brengen is dat inwoners van Best zich actief inzetten voor elkaar en voor hun sociale omgeving. De doelstellingen en concrete resultaten die we hierbij willen behalen hebben we hieronder uitgesplitst naar mantelzorg en vrijwilligerswerk.

Doelstellingen en resultaten

Mantelzorg

1. Mantelzorgers zijn in staat om hun mantelzorgactiviteiten uit te voeren.
  - 1.1. Het percentage mantelzorgers dat weet dat men ondersteuning kan krijgen als men hier behoefte aan heeft is hoger dan 75% (niveau 2010).³⁰
  - 1.2. Meer dan 77% van de mantelzorgers is tevreden over de geboden ondersteuning (niveau 2010).³¹
  - 1.3. De mate van ervaren (over)belasting van mantelzorgers is lager dan een 5,2 op de EDIZ³² schaal (niveau 2010).³³
  - 1.4. Het percentage jeugdigen in de leeftijd van 12-18 jaar dat mantelzorg geeft en dit zwaar vindt bedraagt maximaal 0,5% (niveau 2007).³⁴

Vrijwilligerswerk

2. Er bestaat in Best een rijk vrijwilligersleven.
  - 2.1. De onvervulde vraag naar vrijwilligers bedraagt maximaal 10%.³⁵
  - 2.2. Het percentage jeugdigen in de leeftijd van 12-18 jaar dat wekelijks vrijwilligerswerk doet (exclusief de maatschappelijke stage) is hoger dan 11% (niveau 2007).³⁶
  - 2.3. Het percentage volwassen inwoners (19 t/m 64 jaar) dat vrijwilligerswerk doet is ten minste 29% (niveau 2009-2010).³⁷
  - 2.4. Het percentage oudere inwoners (65+) dat vrijwilligerswerk doet is hoger dan 24% (niveau 2009-2010).³⁸

5.4. Wat gaan we daarvoor doen?

- Mantelzorg

Integrale benadering en maatwerk

Uit het laatste Wmo klanttevredenheidsonderzoek in Best blijkt nog maar weer eens dat ruim een derde van de ondervraagde mantelzorgers in Best zich niet als mantelzorger beschouwt, of zich niet in de term herkent. Ze vinden de zorg aan een naaste vaak vanzelfsprekend. Daarnaast kan een mantelzorger niet los van de zorgvrager gezien worden. Wij vinden dat mantelzorg daarom geen aparte status moet hebben, maar een standaard en integraal onderdeel van de centrale vraagverheldering in Bestwijzer zou moeten zijn. In-

³⁰ Bron: klanttevredenheidsonderzoek Wmo

³¹ Bron: klanttevredenheidsonderzoek Wmo

³² EDIZ = Ervaren Druk door Informele Zorg; een meetinstrument om overbelasting bij mantelzorgers te meten

³³ Bron: klanttevredenheidsonderzoek Wmo

³⁴ Bron: Gezondheidsmonitor GGD

³⁵ Wordt nog niet gemeten

³⁶ Bron: Gezondheidsmonitor GGD

³⁷ Bron: Gezondheidsmonitor GGD

³⁸ Bron: Gezondheidsmonitor GGD

dien een inwoner bijvoorbeeld aangeeft problemen te ondervinden in het doen van het huishouden, wordt er automatisch ook gekeken naar de belasting van eventuele huisgenoten of andere mensen in het netwerk van die persoon. Mantelzorgers moeten ook los van de zorgvrager, met een ondersteuningsvraag terecht kunnen in Bestwijzer. Ook als ze zich niet realiseren dat ze mantelzorger zijn. Ook bij deze ondersteuningsvragen gaan wij een gekantelde werkwijze hanteren en gaan we voor maatwerk (actie 31). Dit betekent dat we niet meer inzetten op activiteiten gericht op alle mantelzorgers, maar per situatie bekijken hoe de hulpvraag het beste opgelost kan worden. Het is wel mogelijk dat als er meerdere mantelzorgers met eenzelfde hulpvraag zijn er aan hen gezamenlijk ondersteuning, bijvoorbeeld een praktische training of educatie over een bepaalde ziekte, geboden wordt. Het steunpunt Mantelzorg heeft dan een belangrijke taak in het organiseren of geven van deze ondersteuning.

Jonge mantelzorgers

Overbelaste jonge mantelzorgers melden zich niet snel bij Bestwijzer met een hulpvraag. De meeste kans op signalering ligt bij jeugdartsen, huisartsen en het onderwijs. We willen problemen met jonge mantelzorgers daarom ook op die plekken signaleren en aanpakken. Hier gaan we in 2011 samen met de betrokken organisaties een start mee maken. In 2012 geven we dit een vervolg en zorgen we voor structurele inbedding (actie 32).

Mantelzorg en werk

Uit cijfers van Mantelzorg&Werk blijkt dat van de werkende beroepsbevolking 1 op de 8 werknemers werk combineert met mantelzorgtaken. Kleine hand- en spandiensten zijn doorgaans wel te combineren met werk. Gemiddeld besteden de werkende mantelzorgers echter 17 uur per week, dus meer dan 2 werkdagen, aan hun mantelzorgtaken. Van hen voelt bijna de helft zich overbelast en ervaart problemen met de combinatie van werk- en zorgtaken. Ze gaan vaak minder werken of stoppen zelfs met werken. De spanning tussen werk en mantelzorg neemt in de toekomst naar verwachting toe. Werkgevers die een mantelzorgvriendelijk personeelsbeleid voeren kunnen vaak voorkomen dat ze waardevolle werknemers met veel kennis en ervaring verliezen en behalen bovendien andere voordelen zoals een verminderd ziekteverzuim en een hogere productiviteit en kwaliteit van werkzaamheden.

Er zijn de afgelopen jaren (landelijk) al successen behaald op het gebied van mantelzorg en werk. Zo wordt mantelzorg standaard een gesprekspunt bij Cao-onderhandelingen. Hiervoor hebben de vakcentrales een convenant gesloten. In een aantal cao's, waaronder die van de gemeenten maar bijvoorbeeld ook die van de architectenbranche en de Vlees- en Visbranche, is mantelzorg al opgenomen. Hierdoor kan een medewerker die mantelzorg gaat verlenen met zijn werkgever afspraken maken over de te verlenen zorg en de werktijden. Zo kan een medewerker tijdelijk minder werken en deze uren op een later moment inhalen. Het doel is om mantelzorg net zo vanzelfsprekend te maken als de zorg voor kinderen.

Dit veronderstelt wel dat werknemers die mantelzorgtaken uitvoeren en hierdoor in de knel komen met hun werkzaamheden het op hun werk bespreekbaar maken. 45% van de werkende mantelzorgers doet dit nu niet. Ook zijn er nog veel werkgevers waarvoor mantelzorg een onbekend begrip is en die de mogelijkheden op het gebied van regelingen niet of onvoldoende kennen. Om die reden willen wij dat het onderwerp bij de gemeente zelf en bij andere werkgevers in Best geagendeerd wordt en willen wij ondersteuning bieden aan werkende mantelzorgers (actie 33). Hierover zullen we afspraken maken met het steunpunt Mantelzorg. Daarnaast gaan we bij inwoners die een uitkering aanvragen en fulltime mantelzorg verlenen rekening houden met hun zorgtaken. In het individuele geval wordt beoordeeld of iemand bijvoorbeeld vrijgesteld kan worden van de arbeidsplicht.

Mantelzorgwoningen

In 2005 is er een beleidsnotitie mantelzorgwoningen vastgesteld. Op basis van deze notitie kunnen mensen die hun ouders of anderen die verzorging nodig hebben tijdelijk woonruimte in een bijgebouw willen bieden, hiervoor vrijstelling krijgen. Dit komt vooral in het buitengebied voor. Bij een vrijstellingsverzoek wordt er bekeken of er aan bepaalde ruimtelijke criteria en bouwtechnische eisen voldaan wordt en of er bij het verlenen van vrijstelling geen hinder wordt ondervonden door derden (bijvoorbeeld als de mantelzorgwoning in

de hindercirkel van een agrarisch bedrijf ligt). Daarnaast wordt er getoetst of er sprake is van mantelzorg. Voor dit laatste wordt er meestal een onafhankelijk (medisch) advies opgevraagd.

Wij vinden het zeer waardevol als mensen voor hun ouders op leeftijd of andere zorgbehoevenden willen zorgen. Vanuit het oogpunt van de zorgbehoevende is het prettig om de hulp van naasten te ontvangen. Daarnaast wordt er hierdoor een minder groot beroep op de AWBZ, Wmo en geschikte (senioren)woningen gedaan. Inwoners boven de AOW-gerechtigde leeftijd willen wij daarom niet meer aan een (medisch) onderzoek onderwerpen om vast te stellen of er sprake is van mantelzorg. Als de hoofdbewoner en de hulpbehoevende boven de AOW-gerechtigde leeftijd gezamenlijk een verklaring tekenen waarin wordt aangegeven dat er sprake is van mantelzorg is dit voldoende (actie 34). Bij een vrijstellingsverzoek voor een zorgbehoevende onder de AOW-gerechtigde leeftijd gaan wij eerst beoordelen of de noodzaak voor mantelzorg kan worden vastgesteld aan de hand van een bestaand (Wmo) dossier. Alleen als dit niet voldoende informatie oplevert, vragen wij alsnog een (medisch) advies op. Het ruimtelijk toetsingskader blijft voor alle vrijstellingsverzoeken bestaan.

- **Vrijwilligerswerk**

Ondersteuning vrijwilligers(organisaties)

Om vrijwilligers en vrijwilligersorganisaties te ondersteunen gaan wij het steunpunt Vrijwilligerswerk continueren (actie 35). Bij het steunpunt kunnen vrijwilligers(organisaties) terecht voor bemiddeling en ondersteuning en advisering. Specifieke aandachtspunten voor het steunpunt voor de komende periode zijn:

- ondersteuning bieden bij de inzet van uitkeringsgerechtigden voor maatschappelijke diensten, zie hiervoor het onderdeel wederkerigheid bij het vorige hoofdstuk (actie 35.1).
- het verbeteren van de samenwerking tussen en het op elkaar afstemmen van het aanbod van vrijwilligersorganisaties (actie 35.2). Dit vanuit de gedachte dat het efficiënter kan zijn om bepaalde activiteiten gezamenlijk te organiseren en het bovendien de integratie van verschillende doelgroepen kan verhogen. Een mooi voorbeeld hiervan werd gegeven tijdens de door de gemeente georganiseerde inspraakbijeenkomsten voor de visie op maatschappelijke ondersteuning en participatie. Daarbij gaf één van de aanwezigen aan dat er een terugloop in deelname was bij de kienclub en de zaalhuur te duur werd. Twee andere aanwezigen gaven daarbij aan dat kienen ook door hun organisatie georganiseerd werd en de leden van de betreffende kienclub hier zo bij kunnen aansluiten.
- het begeleiden van inwoners met een beperking naar vrijwilligerswerk (actie 35.3). Wij zien vrijwilligerswerk ook als een middel om te participeren en vinden dat we inwoners die vrijwilligerswerk willen doen hiertoe dan ook zoveel mogelijk toe in staat moeten stellen. Ook als zij hierin belemmerd worden door een beperking. Inwoners met een beperking hebben in sommige gevallen meer bemiddeling nodig om vrijwilligerswerk te vinden en soms zal er zelfs een extra vrijwilliger gezocht moeten worden die begeleiding biedt. Het steunpunt heeft hierin een belangrijke taak. Met het oog op de decentralisatie van begeleiding zal er in sommige situaties wel afgestemd moeten worden met de Wmo klantmanagers. Als iemand echt niet in staat is regulier vrijwilligerswerk te doen kan diegene mogelijk in aanmerking komen voor dagbesteding.
- het motiveren van de groeiende groep senioren voor het doen van vrijwilligerswerk (actie 35.4). De vergrijzing wordt vaak als een bedreiging gezien, maar biedt ook kansen. Senioren kunnen ook gezien worden als een groep met potentieel dat benut kan worden; de zilveren kracht. Als we inwoners in Best die de pensioengerechtigde leeftijd bereiken stimuleren om maatschappelijk actief te blijven verrijkt dit het vrijwilligersleven in Best en is de kans bovendien kleiner dat zij op latere leeftijd in een sociaal isolement komen.

Wij vinden het belangrijk dat vrijwilligers tijdens hun werkzaamheden verzekerd zijn en gaan de collectieve vrijwilligersverzekering, waar organisaties gratis gebruik van kunnen maken, daarom continueren (actie 36).

In 2004 hebben we voor het laatst een enquête afgenomen bij de lokale vrijwilligersorganisaties. Om te onderzoeken wat er speelt bij vrijwilligersorganisaties en de ondersteuningsbehoefte te peilen gaan we op-

nieuw een onderzoek doen onder de vrijwilligersorganisaties. Indien de resultaten hiertoe aanleiding geven passen we het ondersteuningsaanbod hierop aan (actie 37).

Maatschappelijke stage

Op het gebied van de maatschappelijke stage hebben we de taak om de makelaarsfunctie te realiseren. Dit kopen we sinds 2009 in bij Welzijn Best Oirschot. De stagemakelaar heeft de taak om organisaties/werkplekken te werven, te bemiddelen tussen de leerlingen en de organisaties en te zorgen voor deskundigheidsbevordering van de organisaties. Daarnaast zorgt de school zelf voor de begeleiding van de leerlingen. Na afloop van het schooljaar 2011-2012 gaan we deze werkwijze evalueren om te bepalen hoe we de makelaarsfunctie ook in de toekomst het beste kunnen invullen (actie 38). Daarnaast staan we als organisatie ook zelf open voor leerlingen die interesse hebben om bij de gemeente hun maatschappelijke stage te lopen. Het dient hierbij wel om werkzaamheden te gaan waar de Bestse samenleving (direct) iets van merkt.

6. LEEFBAARHEID EN SOCIALE SAMENHANG

6.1. Waar gaat het om?

Het thema gaat over prestatieveld 1 'bevorderen van de sociale samenhang in en leefbaarheid van dorpen, wijken en buurten' van de Wmo. Op grond van dit prestatieveld is de gemeente verantwoordelijk voor het tot stand brengen en in stand houden van een goede en prettige leefomgeving. Met het begrip leefbaarheid wordt aangegeven hoe aantrekkelijk en geschikt een gebied is om er te wonen, te werken of te verblijven. Hierbij gaat het om de combinatie tussen fysieke en sociale aspecten, ook wel samen te vatten onder de noemers: schoon, heel, veilig en prettig. Meer in het bijzonder gaat het bij leefbaarheid om het samenspel tussen sociale samenhang, de fysieke kwaliteit en de veiligheid van de woonomgeving.

Sociale Samenhang

Wanneer mensen elkaar herhaald ontmoeten en er verbanden tussen mensen tot stand komen ontstaat er sociale samenhang. Het gaat hierbij om aspecten als contact en ontmoeting, sociale netwerken en dingen samen doen, wederzijdse hulpbetreffingen en gezamenlijke activiteiten in de buurt.

Fysieke kwaliteit van de woonomgeving

Bij de fysieke kwaliteit van de woonomgeving vormt de aanwezigheid van voldoende voorzieningen zoals scholen, sport- en culturele voorzieningen, zorgorganisaties, winkels, parkeerfaciliteiten, openbare verlichting, groen, speeltoestellen en openbaar vervoer de basisinfrastructuur. Van belang is tevens de kwaliteit, functionaliteit en toegankelijkheid van deze voorzieningen. De fysieke kwaliteit van de woonomgeving wordt verder bepaald door een al dan niet verloederd straatbeeld, de onderhoudsstaat van het groen en straten en de zaken die te maken hebben met het milieu zoals vervuiling, luchtkwaliteit en geluidsoverlast. Ook de woningvoorraad is van invloed op de fysieke kwaliteit.

Veiligheid

Een veilige woonomgeving is afhankelijk van de mate van overlast van inbraak, drugsgebruik, vandalisme en verkeer. Maar ook door de mate waarin de overheid de door haar gestelde regels op het gebied van leefbaarheid handhaaft.

Niet iedereen heeft eenzelfde beleving van wat wel of niet leefbaar is. Desondanks mag aangenomen worden dat prettig in je eigen buurt of wijk wonen een belangrijke voorwaarde is om mee te kunnen doen aan de maatschappij. Daarnaast doen mensen minder snel een beroep op ondersteuning van professionele organisaties wanneer mensen voor elkaar en hun omgeving zorg hebben. De rol van bewoners is binnen dit prestatieveld van groot belang. Goed samenleven, ontstaat vooral door de betrokkenheid en inzet van mensen zelf. Bevorderen van sociale samenhang heeft dus de meeste kans van slagen als het aansluit bij het verband van buurt of wijk en de beleving van bewoners.

6.2. Uitgangspunten voor beleid

Dit prestatieveld is zoals te lezen valt ruim en breed gedefinieerd. Het raakt bijna alle bestaande beleidsterreinen of in ieder geval een deel daarvan. Een groot deel van deze beleidsterreinen zijn los van de Wmo al uitgewerkt in beleids- en uitvoeringsplannen. Wij hebben er daarom voor gekozen deze zaken niet opnieuw uit te werken. Wij volstaan waar nodig met een verwijzing naar bestaand beleid. In onze nota maatschappelijke ondersteuning en participatie hebben wij de volgende uitgangspunten geformuleerd:

- Wij sluiten aan bij eigentijdse vormen van sociale samenhang;
- Eigen kracht van bewoners staat voorop;
- Initiatieven van bewoners staan centraal;

- Wij hebben een verantwoordelijkheid voor het aanleggen en onderhouden van een goede basisinfrastructuur ten gunste van de leefbaarheid. Wij gaan daarbij uit van de schaal van Best en niet in iedere wijk zijn alle voorzieningen aanwezig.

6.3. Wat willen we bereiken?

Het maatschappelijke effect dat we teweeg willen brengen is dat bewoners hun leefomgeving als leefbaar, prettig en veilig ervaren en zich hier mede verantwoordelijk voor voelen. Hieronder geven wij aan welke doelen en welke concrete resultaten wij willen behalen.

Doelstellingen en resultaten

1. In iedere wijk is een basisinfrastructuur aanwezig.
  - 1.1 Het rapportcijfer dat inwoners geven voor de welzijnsvoorzieningen in Best is tenminste een 6,8 (niveau 2010).³⁹
  - 1.2 Het rapportcijfer dat inwoners geven voor de directe woonomgeving is tenminste een 7,6 (niveau 2010).⁴⁰
2. Bewoners zijn tevreden over de leefbaarheid.
  - 2.1. Het rapportcijfer dat inwoners geven voor de leefbaarheid in de buurt is tenminste een 7,6 (niveau 2010)⁴¹
  - 2.2. Het rapportcijfer leefbaarheid uit de veiligheidsmonitor is tenminste een 7,5 (niveau 2009).⁴²
3. Bewoners voelen zich verantwoordelijk voor en zijn actief betrokken bij hun buurt.
  - 3.1. Inwoners beoordelen de manier waarop de gemeente haar inwoners betreft bij de aanpak van leefbaarheid en veiligheid in de buurt met tenminste een 6,4 (niveau 2010)⁴³
  - 3.2. Het percentage inwoners dat actief is in buurtverbetering bedraagt tenminste 15,0% in 2013 (niveau 2009: 12,1%)⁴⁴
  - 3.3. De schaalscore die inwoners geven voor de sociale cohesie is hoger dan een 6,6 (niveau 2009)⁴⁵
4. Het wordt veiliger in Best.
  - 4.1. Het rapportcijfer dat inwoners geven voor de veiligheid in de buurt is tenminste een 6,8 (niveau 2010)⁴⁶
  - 4.2. Het percentage inwoners dat zich vaak onveilig voelt in de eigen buurt bedraagt 13,3% in 2013 (niveau 2009: 14,9%)⁴⁷

6.4. Wat gaan we daarvoor doen?

Wijkaanpak

Met de wijkaanpak (integrale wijkontwikkeling) betrekken wij inwoners actief bij hun wijk en laten we hen invloed hebben op keuzes die bijdragen aan de leefbaarheid. De gemeente Best heeft tot op heden de wijkaanpak ingezet in de wijken in Hoge Akker, Batadorp, Naastenbest en De Leeuwerik. In dit kader vinden

---

³⁹ Bron: waarstaatjegemeente

⁴⁰ Bron: waarstaatjegemeente

⁴¹ Bron: waarstaatjegemeente

⁴² Bron: veiligheidsmonitor

⁴³ Bron: waarstaatjegemeente

⁴⁴ Bron: veiligheidsmonitor

⁴⁵ Bron: veiligheidsmonitor

⁴⁶ Bron: waarstaatjegemeente

⁴⁷ Bron: veiligheidsmonitor

er in deze wijken de komende jaren diverse acties plaats zoals het revitaliseren van de openbare ruimte, het met bewoners opzetten van buurtbeheer, het samen vorm geven van de verbetering van de sociale leefbaarheid (actie 39).

Ook onderzoeken we of we de wijkaanpak/buurtbeheer een extra impuls kunnen geven door de inzet van zogenaamde buurtbudgetten (actie 40). Bij buurtbudgetten gaat het om gelden die door gemeenten beschikbaar worden gesteld om:

- de cohesie van een wijk of buurt te bevorderen en/of;
- de participatie te verbeteren en/of;
- de leefbaarheid ervan te vergroten (fysiek en sociaal);
- maar ook, nu er minder geld beschikbaar is, om de zelfredzaamheid bevorderen. Dit vanuit de gedachte dat bewoners efficiënter en voordeliger kunnen werken dan de overheid en maatschappelijke instellingen.

Met de invoering van buurtbudgetten wordt verwacht dat een beweging in gang wordt gezet waarin bewoners zelf meer aan het stuur komen, wat leidt tot een verhoging van participatie. Bewoners worden opdrachtgever van de gemeente en de gemeente is ondersteunend. Besluitvorming over de inzet van buurtbudgetten vindt plaats in 2011, met invoering in 2012.

Vraaggerichte benadering

De gemeente Best sluit aan bij initiatieven van bewoners en wij nemen vragen, opmerkingen en initiatieven van bewoners serieus (actie 41). In 2011 wordt een nota bewonersparticipatie geschreven voor de interne gemeentelijke organisatie. Hierin wordt duidelijk gemaakt welke kaders en uitgangspunten er gelden voor de dialoog met bewoners bij het opstellen, uitvoeren en evalueren van beleid en plannen.

Deze vraaggerichte benadering vergt niet alleen iets van het ambtelijk apparaat, maar ook van de inwoners van Best. Inwoners hebben een rol en verantwoordelijkheid voor hun eigen omgeving. De gemeente gaat inwoners bewust maken van deze rol en verantwoordelijkheid. Dit doen we door bewoners actief te betrekken bij diverse activiteiten ter verbetering van de leefomgeving. Daar waar er geen initiatieven vanuit bewoners tot stand komen, stimuleert de gemeente het opstarten van initiatieven om de leefbaarheid te verbeteren. Nu ligt de nadruk op de wijken Hoge Akker, Batadorp, Naastenbest en De Leeuwerik. In 2012 en volgende jaren wordt de wijkaanpak in andere wijken uitgerold, met als uiteindelijk doel dat alle wijken/buurtten in Best op eenzelfde manier worden benaderd (actie 39).

Buurtbemiddeling en opbouwwerk

Daar waar er zich problemen voordoen op het vlak van mentaliteit, schakelen wij een derde partij in om hiermee aan de slag te gaan (actie 42). Zo hebben we voor buurtbemiddeling een contract lopen voor mediation in geval van burenruzies. We gaan bekijken of we hier in de toekomst vrijwilligers voor kunnen inzetten. Daarnaast wordt opbouwwerk ingezet om maatschappelijke problemen, met participatie van de doelgroep, aan te pakken. Onder andere door middel van mentaliteitsacties voor en door bewoners.

Buurthuizen

Ontmoeten kan overal. Bijvoorbeeld in de buurt op straat, op het schoolplein, op een sportclub en in toenemende mate ook via de digitale weg. Soms is voor een activiteit een locatie nodig. Dit kan binnen de bestaande faciliteiten, al dan niet van de gemeente. Er zijn voldoende organisaties die al dan niet tegen een (geringe) vergoeding ruimtes ter beschikking stellen. Denk aan scholen, de bibliotheek, een café en het Rode Kruis. Om ontmoeten te faciliteren gaan we ons daarom minder op de buurthuizen richten. We stemmen het aantal buurthuizen af op het niveau van Best, niet op het buurtniveau. Dit idee en de gevolgen voor de bestaande voorzieningen wordt uitgewerkt in een plan (actie 43).

Veiligheid

Begin 2011 is een nieuw beleidsplan Kernbeleid Veiligheid 2011-2014 vastgesteld door de gemeenteraad. De thema's van dit plan zijn:

1. kwaliteit woonomgeving (fysiek)

2. jeugd en veiligheid (overlast/alcohol)
3. geweld/dreiging op straat
4. verkeersoverlast
5. integrale overheidshandhaving

Op al deze punten worden de doelstellingen bereikt met behulp van burgerparticipatie. Ieder jaar wordt in een uitvoeringsprogramma vastgelegd welke activiteiten er concreet per thema worden uitgevoerd. Wij volstaan hier met een verwijzing naar dit kernbeleid en de bijbehorende uitvoeringsprogramma's.

Bewonersoverleggroepen en buurtverenigingen

We blijven in structureel overleg met de bewonersoverleggroepen en buurtverenigingen over hun rol en die van bewoners als het gaat over een leefbare woonomgeving. Beide partijen vormen een schakel tussen gemeente en bewoners, die meer ingezet moet worden als informatiekanaal, maar ook als ambassadeur.

7. VERVOLG

7.1. Hoe gaan we verder?

Centraal in deze nota staat wat wij de komende jaren gaan doen om ervoor te zorgen dat de doelen die wij ons stellen op het gebied van de Wmo gehaald worden. Voor het overzicht zijn alle acties die wij benoemd hebben hieronder op hoofdlijnen weergegeven in een actielijst. Deze actielijst vormt tevens een handig hulpmiddel bij de evaluatie van het Wmo beleid aan het eind van de planperiode en tussentijds. Begin 2012 gaan we de acties concretiseren in een implementatie c.q. uitvoeringsnota. Daarnaast verwerken we de resultaten en acties uit deze nota gedurende de planperiode jaarlijks in de programmabegroting.

Verder kan deze nota aanleiding geven om de subsidies die wij aan diverse organisaties verstrekken in positieve of negatieve zin bij te stellen (vanaf 2013). Hierbij bekijken wij of het werk van de betreffende organisaties aansluit bij de nieuw geformuleerde maatschappelijke effecten in onze visienota en de vervolgnota's, waaronder deze Wmo nota.

7.2. Wie betrekken we bij de vorming en evaluatie van ons beleid?

De Wmo adviesraad vormt tot op heden het centrale aanspreekpunt voor de gemeente als het gaat om de vorming en evaluatie van Wmo beleid. De Wmo adviesraad heeft als taak om de gemeente gevraagd en ongevraagd te adviseren over onderdelen van het gemeentelijke Wmo beleid. Op het gebied van werk en inkomen is er een vergelijkbare rol weggelegd voor de Adviesraad Sociale Voorzieningen (ASV). De beleids-terreinen Wmo en werk en inkomen vertonen (steeds meer) raakvlakken. Om die reden is het een optie om de Wmo adviesraad en de ASV tot één adviesraad samen te voegen. Deze optie gaan we onderzoeken en hierbij gaan we ook aandacht besteden aan de rol en positie van andere advies- en overlegorganen, zoals de werkgroep Agenda 22 en het vormgeven van de jongerenparticipatie (actie 44).

Ook kunnen we bij (de uitvoering van) ons Wmo beleid gebruik maken van de expertise van de deelnemende organisaties in Bestwijzer.

7.3. Actielijst

THEMA	ACTIE
Ontwikkeling en ontplooiing jeugdigen	1. Doorontwikkelen Beste Betsy op alle vijf functies van het preventief jeugdbeleid: 1.1. Informatie en advies: continueren voorlichting en themabijeenkomsten; 1.2. Signaleren: voortzetten zorgadviesteams. Besluit n.a.v. uitkomst pilot Wij(k) en onze kinderen; 1.3. Toeleiding naar hulpaanbod: outreachend werken en jongeren die niet meer onder de geïndiceerde zorg vallen een passend hulpaanbod geven; 1.4. Licht pedagogische hulp: continueren; 1.5. Coördinatie van zorg: registratiesysteem implementeren.
Ontwikkeling en ontplooiing jeugdigen	2. Goede voorbereiding en implementatie van de Transitie Jeugdzorg.
Ontwikkeling en ontplooiing jeugdigen	3. Realiseren van integrale voorschoolse kindcentra.
Ontwikkeling en ontplooiing jeugdigen	4. Op het gebied van jongerenwerk gaan we:

	<p>4.1. inzetten op jeugdigen van 12 tot 24 jaar, met een focus op de 12-18 jarigen</p> <p>4.2. een vrijetijdsaanbod bieden</p> <p>4.3. proactief en outreachend reageren op signalen</p> <p>4.4. jongerenwerk bij één organisatie inkopen</p>
Ontwikkeling en ontplooiing jeugdigen	5. voortzetten project "laat je niet flessen"
Ontwikkeling en ontplooiing jeugdigen	6. Jongerenparticipatie vormgeven
Zelfredzaamheid volwassenen	7. Huisvesten en inzetten op preventie en nazorg bij inwoners die terugkeren uit de maatschappelijke opvang.
Zelfredzaamheid volwassenen	8. Signaleringsoverleg formaliseren.
Zelfredzaamheid volwassenen	9. Opnieuw structureren schuldhulpverlening.
Zelfredzaamheid volwassenen	10. In samenwerking met o.a. Domein en Neos onderzoek naar mogelijkheden kleinschalige maatschappelijke opvang.
Zelfredzaamheid volwassenen	<p>11. PV 7,8,9: aansluiten bij beleid gemeente Eindhoven en dit vertalen naar de Bestse situatie. O.a. afspraken maken over:</p> <p>11.1. het meer lokaal en individueel inzetten van de collectieve preventie;</p> <p>11.2. het voortzetten van het steunpunt Huiselijk Geweld.</p>
Zelfredzaamheid volwassenen	<p>12. Aanpak bij de uitvoering van de Wmo verder kantelen:</p> <p>12.1. ontwikkelen en toepassen nieuwe Wmo verordening;</p> <p>12.2. aanpassen aanvraagformulieren Wmo;</p> <p>12.3. klantproces binnen Bestwijzer samen met de partners verder inrichten;</p> <p>12.4. ontwikkelen van meer algemene voorzieningen, waaronder het opzetten van een rolstoel/scootmobielpool in samenhang met de herverdeling van de hulpmiddelen uit de AWBZ;</p> <p>12.5. betrekken vermogen bij (woon)voorzieningen;</p> <p>12.6. houden van een informatiecampagne over de gekantelde werkwijze.</p>
Zelfredzaamheid volwassenen	<p>13. Inclusiviteit een leidend principe maken bij beleidsontwikkeling:</p> <p>13.1. nieuw beleid standaard toetsen op inclusiviteit;</p> <p>13.2. scholen (beleids)medewerkers;</p> <p>13.3. huidige beleid t.a.v. inkopen, subsidiëren en verlenen (evenementen)vergunningen toetsen op inclusiviteit;</p> <p>13.4. handhaven beleidsregels integrale toegankelijkheid bij (nieuw)bouwprojecten</p>
Zelfredzaamheid volwassenen	14. Voorbereiden+implementeren decentralisatie begeleiding.
Zelfredzaamheid volwassenen	15. (Blijven) inkopen van preventieve/activerende huisbezoeken bij inwoners van 75+
Zelfredzaamheid volwassenen	16. (Blijven) inkopen van laagdrempelige psychosociale hulp voor niet-zelfredzame inwoners
Zelfredzaamheid volwassenen	17. Besluiten over aansluiten bij veiligheidshuis voor wat betreft de nazorg aan ex-gedetineerden
Zelfredzaamheid volwassenen	<p>18. Verdere ontwikkeling Bestwijzer:</p> <p>18.1. verbreden dienstverlening;</p>

	18.2. vergroten naamsbekendheid; 18.3. verdere vormgeving en uitbouw klantproces.
Zelfredzaamheid volwassenen	19. Integreren cliëntondersteuning in het primaire proces en in afwachting daarvan samenwerkingsafspraken met MEE blijven maken en evalueren
Zelfredzaamheid volwassenen	20. Regelhulp breder onder de aandacht brengen en meer toespitsen op de lokale situatie.
Zelfredzaamheid volwassenen	21. De sociale kaart breder onder de aandacht brengen en meer toespitsen op de lokale situatie.
Zelfredzaamheid volwassenen	22. Onderzoeken van mogelijkheden die andere digitale media en ICT-oplossingen (domotica) te bieden hebben.
Zelfredzaamheid volwassenen	23. Meer samenwerken met zorgverzekeraars.
Maatschappelijke participatie	24. Inclusiviteit als voorwaarde opnemen bij toekennen subsidies en verstrekken van evenementenvergunningen.
Maatschappelijke participatie	25. Inclusief beleid promoten bij de horeca en middenstand.
Maatschappelijke participatie	26. Oplossing voor vervoersproblemen meer toespitsen op de behoefte van de cliënt en de verordening hierop aanpassen.
Maatschappelijke participatie	27. Afschaffen inkomensgrens cvv en in plaats daarvan het invoeren van een hoger tarief.
Maatschappelijke participatie	28. Inwoners die belemmeringen ervaren bij het uitoefenen van hun sport/hobby in het individuele geval compenseren en de verordening hierop aanpassen.
Maatschappelijke participatie	29. Lokale initiatieven die bijdragen aan zelfredzaamheid en participatie van inwoners stimuleren en faciliteren.
Maatschappelijke participatie	30. Een tegenprestatie vragen van inwoners die ondersteuning aan de gemeente vragen. Hierbij een verbinding tussen de Wmo en de WWB leggen.
Maatschappelijke inzet	31. (Hulp)vragen van mantelzorgers individueel, volgens de gekantelde werkwijze, compenseren.
Maatschappelijke inzet	32. Tijdig signaleren en aanpakken van problemen van jonge mantelzorgers binnen het bestaande netwerk.
Maatschappelijke inzet	33. Mantelzorg bij werkgevers in Best agenderen en ondersteuning bieden aan werkende mantelzorgers.
Maatschappelijke inzet	34. Vereenvoudigen van de procedure van een vrijstellingsverzoek voor mantelzorgwoningen.
Maatschappelijke inzet	35. Continueren steunpunt vrijwilligerswerk en inzetten op: 35.1. ondersteunen bij het inzetten van uitkeringsgerechtigden voor maatschappelijke diensten; 35.2. verbeteren van de samenwerking tussen en het op elkaar afstemmen van het aanbod van vrijwilligersorganisaties; 35.3. het begeleiden van inwoners met een beperking naar vrijwilligerswerk; 35.4. motiveren van de groeiende groep senioren voor het vrijwilligerswerk.
Maatschappelijke inzet	36. Continueren collectieve vrijwilligersverzekering.
Maatschappelijke inzet	37. Ondersteuningsbehoefte van vrijwilligersorganisaties

	peilen en het aanbod hier zo nodig op aanpassen.
Maatschappelijke inzet	38. De makelaarsfunctie bij maatschappelijke stages blijven invullen en de huidige werkwijze na afloop van het schooljaar 2011/2012 evalueren.
Sociale samenhang en leefbaarheid	39. Acties in het kader van de wijkaanpak uitvoeren in de wijken Hoge Akker, Batadorp, Naastenbest en De Leeuwerik en de wijkaanpak uitrollen naar andere wijken.
Sociale samenhang en leefbaarheid	40. De wijkaanpak een extra impuls geven met de inzet van buurtbudgetten.
Sociale samenhang en leefbaarheid	41. Werken volgens een vraaggerichte benadering waarbij wordt aangesloten bij initiatieven van bewoners.
Sociale samenhang en leefbaarheid	42. Inzetten van buurtbemiddeling en opbouwwerk daar waar er zich problemen voordoen.
Sociale samenhang en leefbaarheid	43. Opstellen van een plan voor de buurthuizen waarbij we ons op het niveau van Best richten.
Algemeen	44. Onderzoeken van de mogelijkheid om de Wmo adviesraad en de ASV samen te voegen tot één adviesraad.